

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

2010 • 2(6)

Viršelyje:

Rudagalvė antis
(*Aythya ferina*)
Kaišiadorių r.,
2010-05-09

© Rimantas Aitmanas

Lietuvos ornitologų
draugijos leidinys apie
paukščius, jų apsaugą,
stebėjimus.
Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. 8 638 90 619
vros@takas.lt

Vyr. redaktoriaus
pavadootojas
Liutauras RAUDONIKIS

Redakcijos kolegija
Saulius KARALIUS
Remigijus KARPUŠKA
Mindaugas KIRSTUKAS
Eglė PAKŠTYTĖ
Vitas STANEVIČIUS
Darius STRAŠEVIČIUS

Leidykla „Lututė“
V. Putvinskio g. 47-4
LT-44243 Kaunas
El. p. lutute@lutute.lt
www.lutute.lt

Spausdino
UAB „Spaudos praktika“

Žurnalo rengėjams ir
autoriams honoraras
nemokamas.

PAUKŠČIAI / BIRDS

The magazine of Lithuanian Ornithological Society about birds, their observations and protection.
Published four times a year from 2009.

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinių organizacijų, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdamas šio tikslo, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsaugą reglamentuojančių įstatymų leidimą ir vykdymą.

Nuo 1994 m. draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD narių ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsaugos besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, VILNIUS
Tel./faks. (8 5) 213 04 98, el. paštas lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt

LOD būtų dėkinga už paramą žurnalui „Paukščiai“. Lėšas galima pervesti į specialią draugijos sąskaitą, skirtą išimtinai žurnalo leidybos reikmėms:

LT787300010071486100, banko kodas 73000, Bankas „Swedbankas“

LOD ŽINIOS / LOD news

Povilas IGNATAVIČIUS, Džiuljeta KULVIETIENĖ. Plėšriųjų ir tilvikinių paukščių pažinimo seminaras Nemuno deltoje.
Identification seminar of raptors and waders in the Nemunas river delta 3

IDOMIOS VIETOS PAUKŠČIŲ STEBĖTOJAMS / Interesting places for birdwatchers

Julius MORKŪNAS. Raseinių žuvininkystės tvenkiniai.
Raseiniai fishponds 4

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Birds' observations

Liutauras RAUDONIKIS, Jurgita SOROKAITĖ. Margasnapė žuvėdra (*Sterna sanvicensis*) Lietuvos pajūryje.
Sandwich Tern (*Sterna sandvicensis*) in Lithuanian coast 6

Eugenijus DROBELIS. Gargatūnai Dainavos girioje.
Hybrid Grouses in Dainava forest 8

Vytautas JUSYS. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2010 m. pavasarį.
Spring observations in Lithuania in 2010 10

Darius STRAŠEVIČIUS. Retų paukščių stebėjimai kaimyninėse šalyse 2010 m. pavasarį.
Rare bird observations in the neighbouring countries in spring 2010 18

NAUJOS PAUKŠČIŲ RŪŠYS LIETUVOJE / New bird species for Lithuania

Julius MORKŪNAS. Mažasis kormoranas (*Phalacrocorax pygmaeus*).
Pygmy Cormorant 20

Vytautas JUSYS, Liutauras RAUDONIKIS. Juodoji varna – naujai išskirta paukščių rūšis Lietuvoje ir Europoje.
Carion Crow - a new split for Lithuania and Europe 21

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird ringing

Ričardas PATAPAVIČIUS. Paukščių žiedavimas spalviniais žiedais Lietuvoje 2009 metais.
Colour ringing of birds in Lithuania in 2009 22

ORNITOLOGINĖS KELIONĖS / BIRDWATCHING TRIP

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ. Devynios dienos su paukščiais Bulgarijoje.
Nine days with birds in Bulgaria 25

SVARBIOJI PUBLIKACIJOS / Important publications

Eglė PAKŠTYTĖ. Svarbios publikacijos.
Important publications 29

ĮVAIRENYBĖS / Various

30

Žurnalą „Paukščiai“ galima įsigyti LOD sekretoriato, leidykloje „Lututė“, Ventės rago ornitologinėje stotyje arba užsiprenumeruoti visuose Lietuvos pašto skyriuose. Indeksas 5120.

PLĖŠRIJŲ IR TILVIKINIŲ PAUKŠČIŲ PAŽINIMO SEMINARAS NEMUNO DELTOJE

Povilas IGNATAVIČIUS
Džiuljeta KULVIETIENĖ

© Raimondas Karpavičius

Šių metų gegužės 14–16 d. Nemuno deltos regioniniame parke įvyko tilvikinių paukščių pažinimo praktinis mokymas ir plėšriųjų paukščių pažinimo seminaras.

Trijų dienų mokymą ir seminarą surengė Lietuvos ornitologų draugija (LOD), siekdama įgyvendinti Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų bei Lietuvos bendrai finansuojamą projektą „LOD visuomeninės/gamtosauginės veiklos sustiprinimas ir įvaizdžio formavimas, įtraukiant visuomenę į aplinkosauginių tyrimų veiklą“.

Pirmąją renginio dieną dalyviai klausėsi įvadinės LOD tarybos narės ir tilvikinių paukščių specialistės Eglės Pakštytės paskaitos apie tilvikinių paukščių identifikavimo ypatumus. Po paskaitos turėjusi vykti naktinė tilvikinių paukščių pažinimo ekskursija Kintų tvenkiniuose dėl staiga prasidėjusio lietaus virto trumpu pasivaikščiojimu, tačiau neišsigančius lietaus turėjo retą progą ne tik išgirsti praskrendančio mažojo baulbio kvylelį, bet ir išvysti šio paukščio siluetą.

Itin darbinga ir naudinga buvo antroji renginio diena: pirmoje jos pusėje Lietuvos jūrų muziejaus (Klaipėda) biologas, vienas geriausių šalies ornitologų Saulius Karalius kalbėjo apie erelių ir lingių, o Eglė Pakšytė – apie suopių identifikavimo ypatybes. Abu lektoriai vadovavo ir praktiniam tilvikinių bei plėšriųjų paukščių pažinimo mokymui. Jo metu pavyko pamatyti ir nustatyti net 7 rūšių plėšrūnus: jūrinį erelį, nendrinę ir daug rečiau aptinkamas pievinę lingę, paprastuosius suopius bei 3 rūšių sakalus: sketsakalius, pelėsakalį ir įspūdingu greičiu medžiojantį sakalą kelevį. Ne mažesnio dalyvių susidomėjimo sulaukė ir tilvikiniai paukščiai – Kintų žu-

vininkystės tvenkiniuose regėti juodakrūčių ir Teminko bėgikų būreliai, jūriniai bei upiniai kirlikai, 3 avocetės, riestasnapis bėgikas.

Po vakariinės pageidavusieji galėjo vėl vykti į Kintų tvenkinius ir dar kartą praktiškai pritaikyti teorines žinias. Nepatingėjusieji pamatė ne tik dalį anksčiau minėtų tilvikų, bet ir žaliakojų tulikų, ankstyvą šiam metų laikui mažąjį bėgiką bei vieną įdomiausių per šį mokymą matytų paukščių – net ir migracijos metu retai Lietuvoje aptinkamą plokščiasnapį bėgiką.

Trečiąją dieną dalyviai vyko Pagėgių link, kur Plaškių apylinkėse praktinį plėšriųjų paukščių pažinimo mokymą vedė E. Pakšytė. Nors Plaškių apylinkių pievas tinkamu metu labai mėgsta plėšrieji paukščiai (apie tai rašyta 3-iam žurnalo „Paukščiai“ numeryje), deja, šįkart nepavyko pamatyti nei mažųjų erelių rėksnių, nei rudųjų peslių. Tačiau visi norintieji turėjo puikią galimybę išmokti atpažinti šiose pievose gausiai aptinkamas nendrinę lingę, o prieš sulipant į autobusą visus pradžugino lėtai prasklendęs vapsvaėdis.

Tris dienas trukusį seminarą baigė apsilankymas įspūdingoje Kucų (Pagėgių r.) baltųjų gandrų ir pilkųjų gandrų kolonijoje, kurią dalyviams aprodė Gamtos tyrimų centro Ekologijos instituto Gandrų apskaitos programoje dalyvaujantis veterinarijos gydytojas Julius Morūnas.

LOD surengtas mokymas ir seminaras turėjo naudoti tiek patyrusiems, tiek pradedantiems paukščių stebėtojams. Tikėkimės, kad tokio pobūdžio renginys nebus vienkartinis įvykis ir ilgainiui taps viena iš LOD veiklos sričių.

RASEINIŲ ŽUVININKYSTĖS TVENKINIAI

Julius MORKŪNAS

Raseinių rajono viduryje, prie pat greitkelio Vilnius–Klaipėda, įsikūrę vieni įdomiausių žuvininkystės tvenkinių Lietuvoje. Raseinių rajonas stipriai urbanizuotas, neturi didelių vandens telkinių, todėl tvenkiniai yra išskirtinės reikšmės gamtinis kompleksas ne tik šiame, bet ir kaimyniniuose rajonuose, kurie taip pat nėra labai ežeringi.

Raseinių žuvininkystei priklauso trys žuvininkystės tvenkinių kompleksai – Gabšių, Paupio ir Alsos.

Gabšių tvenkiniai tikriausiai yra geriausiai žinomi. Jie telkšo abiejose automagistralės A1 pusėse. Ši tvenkinių kompleksą lengva pasiekti nuo automagistralės važiuojant Raseinių link. Pavažiavus apie 200 m nuo viaduko prasideda tvenkiniai: kairėje pusėje matyti mažesni seklūs, o dešinėje, po dviejų mažesnių, – didieji. Didžiuosius tvenkinius galima apžiūrėti ir nuo kelio Vilnius–Klaipėda. Šis tvenkinių kompleksas niekada nestokojo ančių įvairovės, nuo ankstyvo pavasario iki rudens čia visada galima aptikti rudagalvių, kuoduotųjų, šaukštasnapių, pilkųjų ančių, taip pat neretos čia ir cypės. 2010 m. pavasarį komplekse buvo pastebėta retesnių paukščių – rudžių ir šalminių ančių. Per pavasarinę migraciją tvenkiniai pritraukia baltakakčių žąsų ir baltaskruosčių berniklių. Vasarą tvenkiniuose susirenka šertis iki 2000 didžiųjų, kuoduotųjų ir rudagalvių ančių bei laukių. Šiuos paukščius gainioja jauni jūriniai ereliai, kurių tuo metu Gabšiuose būna apie 15. Rudenėjant, kai pradėdami nuleidinėti tvenkiniai, suguža didžiuliai tilvikinių paukščių būriai – jie užsibūna iki lapkričio. Gausiausi tilvikai yra pempės (8000–9000) ir dirviniai sėjikai (apie 2000). Šiuose tvenkiniuose buvo rasta Lietuvoje nauja paukščių rūšis – dėmėtasis kraninis tilvikas (*Actitis macularia*). Suaugusį paukštį pastebėjo Modestas Ružauskas, Eglė Pakštytė ir Armandas Naudžius 2007-08-15. Taip pat antroje vasaros pusėje tvenkiniuose ir jų apylinkėse suskaičiuojama iki 40 pilkųjų bei 20–30 didžiųjų baltųjų garnių, iki 20 jūrinių erelių. Rudenį nuleis-

Mažosios gulbės (*Cygnus columbianus*). 2009-04-19
© Julius Morkūnas

Per migraciją tvenkiniuose aptinkama baltaskruosčių žuvėdrė (*Chlidonias leucopterus*). 2010-05-07 © Julius Morkūnas

tuose tvenkiniuose ilsisi tūkstantiniai rudagalvių, paprastųjų ir sidabrinų kirų būriai.

Paupio tvenkiniai įsispraudę tarp dviejų miško masių. Iš vakarinės pusės tvenkinius supa Blinstrubiško miškas – jūriniam ereliams apsaugoti įkurtas biosferos

Gausybė įvairių vandens paukščių susirenka Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose. 2009-08-13 © Julius Morkūnas

poligonas. Kitoje pusėje – Gervinės miškas. Tvenkinius galima pasiekti dviem keliais: nuo Paupio kaimo patenkama prie pietinės dalies tvenkinių, o nuo Gervinių kaimo vieškelio atvažiuojama prie šiaurinės dalies tvenkinių. Tvenkiniai užima 120 ha plotą, jie plyti abipus Upės (Šešuvies kairysis intakas). Tvenkiniuose ištisus metus gausu paukščių, nes Upė neužšąla net ir per didžiausius šalčius, todėl čia lieka žiemoti iki 20 pilkųjų garnių, keletas tulžių bei būreliai didžiųjų ančių – jie masina čia likti žiemą ir jūrinius erelius. Tvenkiniai seklūs, juose gausu žuvų, todėl čia apstu žuvmis mintančių paukščių: iki vėlyvo pavasario juose užtrunka apie 20 mažųjų dančiasnapių, iki 200–300 didžiųjų dančiasnapių. Vasarą tvenkiniuose daug pilkųjų garnių, juodųjų gandrų, kormoranų, jūrinių erelių. Iki gegužės pirmos pusės čia dar vis galima pamatyti ir mažųjų gulbių, keli būreliai po 30–50 paukščių laikosi kartu su gulbėmis giesmininkėmis. Apskritai perinčios gulbės giesmininkės Raseinių tvenkiniuose yra dažnesnės nei nebylės. Visuose trijuose kompleksuose jų skaičiuojama iki 5 porų. Paupio tvenkiniuose vasarą šertis susirenka iki 200 gulbių nebylių ir iki 10 gulbių giesmininkių. Iš įdomesnių šiame komplekse pastebėtų rūšių galima paminėti avocetę, jūršarkę, erelį žuvininką, kanadinę berniklę, rudakaklį kragą, juodakalį kragą, gironvę.

Alsos tvenkiniai suformuoti buvusios pelkės vietoje prie Paalsio kaimo. Per tvenkinius teka Alsos upė. Šis kompleksas labiausiai nutolęs nuo Raseinių į pietvakarius, sulig tvenkinių krantais jau prasideda Jurbarko r. riba. Tvenkiniai tankiausiai iš visų 3 kompleksų apaugę nendrėmis, todėl čia nereti didieji baubliai. Rytinėje pusėje tvenkiniai ribojasi su mišku, o vakarinėje – su atviromis pusiau kultūrinėmis pievomis. Alsos tvenkiniai yra didesni ir gilesni nei Gabšių ar Paupio. Juose aptinkama mažiau vandens paukščių – to negalima pasakyti apie plėšrūnus. Nendrinės lingės, kurių čia gali perėti iki 20 porų, nuolatos zuja virš nendrynų ieškodamos grobio. Nuolatos tvenkiniuose rasime bent po porą jūrinių erelių, taip pat galima aptikti medžiojančių sketsakalių, o jei pasiseks – pamatyti ir erelį žuvininką. Pavasarį ir rudenį šiuose tvenkiniuose

Juodieji gandrai (*Ciconia nigra*) ant tvenkinių pylimo. 2010-05-14 © Julius Morkūnas

ilgai užsibūna želmeninės žąsys, įvairios antys, nes diduma tvenkinių paliekami nenuleisti per žiemą. Šį pavasarį čia buvo pastebėta girnovių. Pro tvenkinius dideliu frontu pavasarį traukia baltasparnės ir baltaskruostės žuvėdros. 2009 m. tvenkiniuose buvo pastebėta upinė žuvėdra, žieduota Pietų Afrikos žiedu. Kaip vėliau paaiškėjo perskaičius žiedo įrašą, tai Namibijoje žieduotas paukštis. Upinės žuvėdros Alsos tvenkiniuose peri specialiai joms padarytuose plaustuose.

Paukščių mėgėjams norime priminti, kad visi šie žuvininkystės tvenkiniai yra privati nuosavybė, todėl norint stebėti paukščius reikia gauti savininkų ar tvenkinių sargų leidimą.

RASEINIAI FISHPONDS

Julius MORKŪNAS

Summary. Raseiniai fishponds is important area for staging and breeding waterfowl in the region. During migration period there keep thousands of different ducks and geese as well as huge flocks of swans, waders etc. On 15th August 2007 a new species for Lithuania - Spotted Sandpiper was observed in the ponds, and other rare birds such as Ferruginous Duck, Red-crested Pochards, Spoonbills or Avocets are regularly recorded there.

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Sterna sandvicensis*) LIETUVOS PAJŪRYJE

Liutauras RAUDONIKIS
Jurgita SOROKAITĖ

Kopgalis, 2009-06-11 © Saulius Karalius

*Margasnapių žuvėdrų (*Sterna sandvicensis*) paplitimo Europoje arealą sąlygiškai galima padalyti į dvi zonas: Juodosios ir Viduržemio jūrų baseino, Šiaurės Rytų Atlanto jūros (rečiau – pakrantės ruožų) ir vidinės jūros (prie šios kategorijos priskiriama ir Baltija). Išimtiniais atvejais jos peri ir gėluose Airijos, Šveicarijos, Austrijos ežeruose. Svarbu, kad ežeruose būtų gausu pelaginių (vandens paviršiuje besilaikančių) žuvų, kad jie būtų seklūs, su smėliu dugnu. Baltijos jūros priekrantė (ypač palei Kuršių neriją) atitinka šiuos reikalavimus. Perėti margasnapių žuvėdros pasirenka visiškai atviras saleles (smėlėtas ir akmenuotas), smėlėtas pakrantes, išskylius, kopas, upių žiočių seklumas. Visuomet būtina atviro vandens kaimynystė. Šios žuvėdros vengia žolėmis apaugusių plotų. Kadangi tokios buveinės nestabilios, lankomos žmonių, paukščiai dažnai keičia perėjimo vietas. Tai ypač akivaizdu Šiaurės Vakarų Europoje ir Baltijos jūroje. Maitintis neretai skrenda už keliasdešimt kilometrų nuo perėjimo vietų, o Škotijos atskirų kolonijų paukščiai skrenda iki 70 km. Dėl to neretai traukiančius paukščius sunku atskirti nuo ieškoti maisto skrendančių individų, kurie ypač pastebimi liepos mėn.*

Svarbu žinoti margasnapių žuvėdrų paplitimo ir buklės (peri ar ne) ypatumus stebėjimo regione. Pirmenybę jos teikia šiltesniems vandenims, todėl šiltuoju laiku dažniau matomos priekrantėse (kur gerai įšildomas vanduo), o žiemą neretai aptinkamos ne taip greitai atšalanciose jūrinėse akvatorijose.

XIX a. perinti populiacija buvo sunykusi, tačiau pagerėjus apsaugai XX a. pabaigoje daugelyje Vakarų ir Šiaurės Vakarų Europos vietų margasnapių žuvėdrų gausa smarkiai padidėjo. Iš kaimyninių kraštų šimtinės kolonijos įsikūrė Lenkijoje (Gdanskio įlankoje) ir Estijoje (Baltijos jūros salelėse). Dėl to Lietuvoje aptinkami paukščiai neturėtų stebinti – aišku, kad mūsų šalies priekrantėje regimi kaimyniniuose kraštuose perintys paukščiai.

Margasnapių žuvėdra pirmą kartą Lietuvoje aptikta 1975-08-07 pajūryje ties Palanga (Petraitis, Vitkauskas, 1975). Vėliau paukščių regėta išimtinai pajūryje: beveik visi atvejai užregistruoti Baltijos jūros pakrantėje, gerokai rečiau – Kuršių mariose, vieną kartą – Rusnės žuvininkystės tvenkiniuose (J. Stratford reg.). Anksčiausiai ši rūšis matyta 2004-04-19 ir 2007-04-12, vėliausiai – 2003-10-13 (K. Castren). Kartą jaunas paukštis pastebėtas žiemos mėn. – 2006-12-15 Klaipėdos uosto akvatorijoje (S. Karalius). Gegužę aptinkama jau dažniau (7 kartus iki 2007 m.), tačiau reguliariai paukščiai matomi liepos antroje pusėje–rugsėjo pradžioje. Iki 2007 m. skelbti tik pavieniai paukščių registracijos atvejai (dažniausiai mažiau kaip 5 per metus), todėl kiekvienas rūšies pastebėjimas buvo svarstomas Lietuvos ornitofaunistinėje komisijoje. Registruotų paukščių gausa išsiskyrė tik G. Gražulevičiaus pranešimas: 1978 m. nuo rugpjūčio vidurio jis suskaičiavo 386 paukščius. Lietuvos faunoje (1990) bendrai nurodoma, kad „kasmet rudenį ir pavasarį aptinkama iki keliasdešimt paukščių“, nepateikiant konkretnių faktų. Taigi, remiantis publikuotais šaltiniais apie konkrečius rūšies aptikimo atvejus, pastebėtų margasnapių žuvė-

drų skaičius akivaizdžiai išaugo tik 2007 m. pavasarį. Nuo tada Lietuvos ornitofaunistinė komisija nusprendė nebe-nagrinėti rūšies aptikimo atvejų, o nuo 2007 m. rudens – neberinkti medžiagos apie kiekvieną paukščių aptikimo faktą. Šiuo metu sunku objektyviai įvertinti, ar tikrai 2007 m. taip smarkiai išaugo Lietuvos pajūriu praskrendančių margasnapių žuvėdrų gausa, ar dažnesnės registracijas lėmė didesnis stebėtojų skaičius ir reguliarūs žuvėdrų tyrimai Baltijos pakrantėje. Toliau pateikiame būtent šių tyrimų duomenis.

Migruojančių žuvėdrų tyrimai buvo vykdomi įgyvendinant Europos Komisijos finansuojamą „LIFE“ programos projektą „Saugomos jūrinės teritorijos rytinėje Baltijoje“ 2007 m. liepos 16–rugspjūčio 12 d. ir 2009 m. liepos 26–rugsėjo 7 d. Stebima buvo beveik kasdien (išskyrus kelias dienas dėl ypač nepalankių oro sąlygų – stipraus lietaus), pirmas keturias valandas po saulės patekėjimo ir dvi valandas prieš saulės laidą. Žuvėdrų migracija buvo tiriama 6 val. per dieną. Šiame straipsnyje apžvelgiama jų migracijos eiga Kuršių nerijos pakrantėje ties Juodkrante.

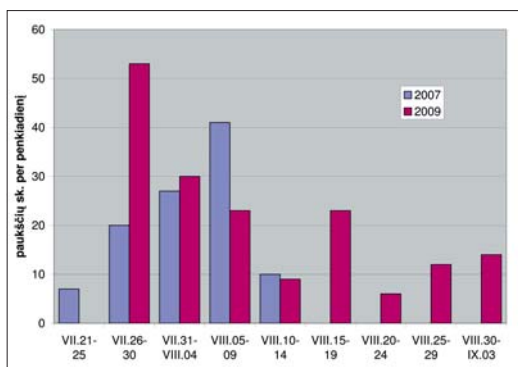
2007 m. pastebėtos 105, o 2009 m. – 170 margasnapių žuvėdrų. Pirmosios žuvėdros 2007 m. aptiktos liepos 21 d.,

Margaspnė žuvėdra (*Sterna sandvicensis*). Suaugęs paukštis ir du jaunikliai. Kopgalis, 2008-07-29 © Saulius Karalius

Margaspnė žuvėdra (*Sterna sandvicensis*). Kopgalis, 2008-05-28 © Saulius Karalius

Migruojančių margasnapnių žuvėdrų gausa Kuršių nerijos pakrantėje ties Juodkrante 2007 ir 2009 m.

o 2009 m. – jau nuo pat pirmos stebėjimo dienos (liepos 26 d.). Paskutiniai paukščiai 2007 m. regėti paskutinę stebėjimo dieną (rugpjūčio 12 d.), o 2009 m. rugsėjo 3 d. Paukščių pasiskirstymą iliustruoja grafikas, kuriame jų gausa pateikta penkiadieniais. Šiame grafike aiškiai matyti, kad intensyviausiai margasparnės žuvėdros skrenda nuo paskutinio liepos penkiadienio iki rugpjūčio II dekados pabaigos, tačiau traukti

pradeda ankstesnėmis liepos dienomis ir traukia visą rugpjūčio mėn. Per intensyvią migraciją stebėjimo poste per dieną daugiausia užregistruota 19 paukščių 2009 m. (liepos 29 d.) ir 16, 17 bei 18 paukščių 2007 m. (atitinkamai rugpjūčio 7, 5 ir 4 d.). Per sezoną 10 ir daugiau paukščių per dieną tyrinėti po keturis kartus 2007 ir 2009 m. Paprastai daugiau paukščių užregistruota rytinėmis valandomis, tačiau tai gali būti siejama su ilgesniu (4 val.) stebėjimo laikotarpiu. Daugiausia per vieną rytinį stebėjimą užregistruota 15 ir 13 paukščių (atitinkamai 2007-08-05 ir 2009-07-29).

Apibendrinta pateikta medžiaga rodo, jog margasparnė žuvėdra yra reguliariai mūsų pajūriu praskrendanti, nors ir negausi, paukščių rūšis. Intensyviausia migracija vyksta liepos paskutinę ir rugpjūčio I ir II dekadomis.

Pabaigoje norėtume padėkoti Vytautui Jusiui, pateikusiam rūšies aptikimo faktus iki 2007 m. pabaigos (išskyrus mūsų stebėjimo duomenis), taip pat Gediminui Gražulevičiui, padėjusiam tyrinėti žuvėdras.

SANDWICH TERN (*Sterna sandvicensis*) IN LITHUANIAN COAST

**Liutauras RAUDONIKIS
Jurgita SOROKAITĖ**

Summary. Sandwich Tern was first discovered in Lithuania on 7th August 1975 near Palanga. In following years it was recorded regularly, but only since 2007 a greater abundance has been noticed, which can be explained as a spread of species distribution or larger number of observations at the Baltic coast as well. All the records of the species are only from the Baltic coast and Curonian lagoon. The earliest registration date is 12th April and the latest – 13th October, but in one case a young bird was observed on 15th December, 2006 in Klaipėda Port territory. The article summarizes the results of two years regular observations of the terns at the Baltic coast in Curonian spit (Juodkrantė) which show that Sandwich Tern is regular, although not abundant species at our coast. 275 birds were recorded in two years time with the peak period from 25th July – 20th August. The largest recorded number was 19 birds a day.

Dainavos giria, 2009-05-03 © Audrius Norkūnas

GARGATŪNAI DAINAVOS GIRIOJE

Eugenijus DROBELIS

Jau kelerius metus prižiūrime Musteikos girininkijoje esančią tetervinių tuoktavietę ir stebime paukščių tuoktuvinius turnyrus. Čia tvarkome tetervinių buveines ir atliekame šių paukščių monitoringą, todėl gana gerai žinome tuoktavietės struktūrą ir paukščių skaičių. Buvo labai netikėta joje išvysti gargatūnų. Į šiuos du keistus sparnuočius pirmą kartą įdėmiau žiūrėjau 2009 m. balandžio 27 d. Gargatūnai pasirodė iškirstoje plynėje, kai ėmė slopti tuoktuviniai turnyrai maždaug už kilometro esančioje kurtinių tuoktavietėje. Sakytum, jie atsibastė iš pelkiniame pušyne esančios kurtinių slapstavietės. Gal tai ir atsitiktinumas. 2008 m. pavasarį šioje tetervinių tuoktavietėje keletą kartų aptikau kurtinę, todėl spėjau, kad pasirodę gargatūnai buvo tos pačios vados tetervino ir kurtinės palikuonys. Buvo labai neįprasta matyti gargatūnus, kurie išoriškai turėjo tiek tetervino, tiek kurtinio požymių. Dydziai jie gerokai pranoko tetervinus, bet buvo mažesni už kurtinius. Juosvas silpnas snapas, marga galva ir kaklas – kaip tetervino, tačiau rusvi sparnai, ilgos kojos, „barzda“ ir visa išvaizda – lyg kurtinio. Kai gargatūnas stodavo tuoktavių poza, jis būdavo panašesnis į kurtinį. Tiktai uodega beveik per pusę trumpesnė, išorinės jos plunksnos ilgesnės už vidurines, kiek išlenktos, bepradedančios užsiriesti, tarsi tetervino. Pauodegio plunksnos tamsios, tačiau kiekviena iš jų baigėsi balta dėme. Gargatūnui skrendant viršutinėje sparnų dalyje būdavo matyti išilginė balta dėmė, kaip tetervino.

Kartu su tetervinais gargatūnai į tuoktavietę atskrisdavo tamsioje, daugiau kaip prieš pusantros valandos iki saulei patekiant. Kad tai gargatūnai, suvokiau jų net neišvydęs, nes ties slėptuve, kurioje tūnojau, pasigirdo keistas kriuksėjimas ir žvygčiojimas. Jokiam žinomam gyvūnui tų garsų priskirti negalėjau. Tiktai praušus galėjau galutinai įsitikinti, kad tuoktavietėje pasirodė keisti padarai. Virš viržių kyšančios galvos buvo tartum tetervinių, bet trikdė neįprastas paukščių ūgis. Gargatūnai įdėmiai klausėsi tetervinių burbuliavimo: šiems ėmus peštis ar šokinėti, nervingai vėduokle išskleisdavo uodegos plunksnas. Nužiūrėję aršiausių peštynių vietas ir smarkiausius tetervinus, gargatūnai lėkdavo jų link. Tačiau tetervinai bijojo naujų atėjūnų ir bemat išsilakstydavo kas sau. Gargatūnams perskridus į kitą vietą tetervinai grįždavo į savąsias. Taip tęsėsi keliolika dienų – tetervinių tuoktavių ritualas ir tvarka buvo sugriauta. Gargatūnai tiesiog įsiveržė į tetervinių tuoktavietę, persekiojo bei gainiojo ten susirinkusius patinus. Dienai auštant ir baigiantis tuoktuvėms, gargatūnai lyg tetervinai papildavo į beržų viršūnes, lesdavo šių medžių pumpurus ar klostydavo savo apdarą. Dieną jie pasklisdavo aplinkiniuose viržynuose kartu su tetervinais, o brėkstant vėl pasirodydavo tuoktavietėje.

2010 m. tetervinių tuoktavietėje aptiktas jau tik vienas išgyvenęs gargatūnas. Per tą laiką paukštis suaugo, pasikeitė jo elgesys ir išvaizda. Jis patamsėjo, o pagurklis, kaklas ir krūtinė sužvilgo violetinėmis spalvomis. Gargatūnas kaip ir

Gargatūnas (Tetrao urogallus × Tetrao tetrix). Dainavos giria, 2009-05-03 © Audrius Norkūnas

anksčiau blaškėsi po visą tuoktavietę, tačiau jau turėjo pasirinkęs mėgstamą tuoktuvų kertę. Tai buvo pakiluma be viršių – joje anksčiau dominavo du svarbiausi tuoktavietės tetravinai. Gargatūnas juos abu išgujo, nes šią aikštelę pasirinko keisto šokio ir kraupiai skambančios giesmės vieta. Pavyko nufilmuoti gargatūno tuoktuvų veiksmą ir įrašyti paukščio giesmę. Žodžiais sunku nusakyti tą balsą. Giesmė panašėjo į kurtinio atliekamą tuoktuvų ritualą. Gargatūnas giedodavo vaikštinėdamas žeme, aukštai statmenai iškėlęs galvą, plačiai vėduokle išskleidęs uodegą ir kartkartėmis šoktelėdamas aukštyn. Giesmės seka, trukmė, pasikartojimų intervalas taip pat priminė kurtinį. Tačiau balsas buvo vaiduokliškas ir nepanašėjo nei į kurtinio, nei į tetravino giesmę. Gargaliavimą, švokštumą ir kriukšėjimą primenantis balsas trukdavo apie 3 sekundes, o tarpas tarp giesmių – 1–3 sekundes. Pirmą teksinčią kurtinio giesmės dalį atitikdavo 2 gargatūno tariami skiemenys, panašūs į „kchek“. Antroje giesmės dalyje girdimas gargaliavimas „thea“, kurį bemat keičia labiau ištęstas švokštimas „theaaa“. Retkarčiais paukštis giesmę baigdavo šoktelėdamas į orą. Tada pasigirdavo aukštas balsas – gargatūnas tarsi atsikrenkdavo ir su švilpesiu nusispyždavo.

Atskirai reikėtų paminėti dar vieną gargatūną, kuris 2009–2010 m. lankė Zervynų girininkijoje esančią kurtinių tuoktavietę. Tai buvo kalvota vietovė, apaugusi retu brandžiu pušynu. Gargatūnas buvo nusižiūrėjęs arčiau tuoktuvų centro esantį pušyno plotą, į kurį atskrisdavo priešaušryje, kurtiniams ėmus leistis iš medžių ant žemės. Šio paukščio elgesys iš esmės skyrėsi nuo „tetravinių“ gargatūnų. Būdamas mažesnis ir silpnesnis už kurtinius, jis tarsi vogčiomis bandydavo prislinkti prie besivaidijančių kurtinių ir ten vaikštinėjančių patelių, tačiau kurtinių pavytas,

atėjūnas kaipmat nuskrisdavo atokiau. Gargatūnai gali poruotis su kurtiniais ar tetraviniais, bet palikuonių jie nesulaukia. Šiame vientisame miškų masyve tetravinių retai aptikdavome. Tūnodami kurtinių tuoktavietėje kartais išgirdavome pavienių tetravinių burbuliavimą, sklindantį iš netoliese esančių kirtaviečių. Mišrūno atsiradimą galėjo lemti palyginti didelis kurtinių patelių skaičius. Antai Vytautas Knyva šioje tuoktavietėje prie teksinčio patino yra matęs susitelkusį net septynių patelių pulkelį. Kaip žinome, gargatūnai dažniausiai gimsta poruojantis tetravino patinui ir kurtinio patelei. Neabejotina, kad iš mišrių dečių užaugs ne tik gargatūnų patinai, bet ir patelės, tačiau jas gerokai sunkiau aptikti ir atskirti.

Pastarųjų metų stebėjimas parodė, kad Dainavos girioje 2009–2010 m. buvo išvestos bent dvi mišrūnų vados. Žinant, kad didelė dalis tetravinių paukščių jauniklių žūsta dėl plėšrūnų, galima spėti, jog abiejose vadose išaugo 4–6 gargatūnai.

HYBRID GROUSES IN DAINAVA FOREST

Eugenijus DROBELIS

Summary. In spring 2009 at Black Grouse lek site located in Dainava forest (Musteika enterprise territory) two males of Hybrid Grouse (*Tetrao hybridus*) were observed. The birds were chasing Black Grouse males disturbing the courting. In 2010 at the same site only one male, now adult and singing, was observed. The song itself, its length and frequency, was similar to that of Capercaillie, although the voice was different from both species.

In 2009–2010 one more Hybrid Grouse was observed at Capercaillie lek site in Zervynos enterprise territory. This bird was wary and tried to keep away from Capercaillie males.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2010 m. pavasarį

Parengė Vytautas JUSYS

Ši 2010 m. pavasarį pastebėtų paukščių suvestinė parengta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūšis (porūšis), stebėjimo data ir vieta, pastebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūšių paukščių stebėjimams reikia pildyti specialią LOFK anketą. Ją rasite: www.birdlife.lt/index.php/lofk/lietuviu_ir_anglu_kalbomis.

Informaciją, apie kokias paukščių rūšis ir kokių laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksčiai/>.

RUDAKAKLIS KRAGAS (*Podiceps grisegena*)

2010-03-10 jūroje ties Juodkrante šiaurės kryptimi praskrido 1 paukštis (K. Castren, S. Hjerpe).

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2010-03-17 Baltijos jūroje ties Juodkrante plaukiojo 2 paukščiai žiemos apdaru (K. Castren, S. Hjerpe).

2010-04-09 jūroje prie Juodkrantės pastebėtas 1 paukštis (K. Castren, M. Lötjönen), 04-20 Papio ež., Vilniaus r., – 1 (K. Castren).

2010-05-01 Kalvių tvenkinyje, Klaipėdos r., plaukiojo pora (S. Karalius).

MAŽASIS BAUBLYS (*Ixobrychus minutus*)

2010-05-28 Arnionių žuvininkystės tvenkiniuose girdėtas patino balsas (L. Raudonikis); 05-14 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose girdėtas ir matytas vakare skrendantis paukštis (A. Petraška, A. Naudžius, V. Eigirdas ir kt.).

GIRNOVĖ (*Platalea leucorodia*)

2010-05-13 Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose maitinosi 2 paukščiai (J. Morkūnas, V. Kilčauskas).

JUODOJI GULBĖ (*Cygnus atratus*)

2010-05-08 vienas paukštis matytas Arnionių žuvininkystės tvenkiniuose. Savininkų teigimu, čia laikosi daugiau nei savaitę (L. Raudonikis).

TRUMPASNAPE ŽĄSIS (*Anser brachyrhynchus*)

2010-04-09 Sausgalviuose, Šilutės r., baltakakčių žąsų būryje pastebėtas 1 paukštis (K. Castren); 04-21 želmeninių ir baltakakčių

Mažoji žąsis (*Anser erythropus*). Sausgalviai, Nemuno delta, 2010-05-03 © Julius Morkūnas

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebėtojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autorystė.

žąsų būryje prie Juknaičių, Šilutės r., – 1 (V. Jusys); 04-25 Rupkalviuose pastebėta pora ir dar vienas paukštis – Sausgalviuose, Šilutės r., (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas).

BALTAKAKTĖ ŽĄSIS (*Anser albifrons*)

2010-05-22 prie Kintų žuvininkystės tvenkinių matytas 1 paukštis (J. Morkūnas), 05-27 Žuvintė pastebėtas 1 paukštis (A. Petraška). Vėlyvos registracijos.

MAŽOJI ŽĄSIS (*Anser erythropus*)

2010-04-08 netoli užlietų laukų prie Vilkyčių, Šilutės r. kartu su baltakaktėmis žąsimis pastebėtas 1 paukštis (J. Morkūnas, V. Pabrinkis, V. Jusys);

2010-05-01 Rupkalvių pievose matytas 1 paukštis (S. Minkevičius), 05-03 prie Sausgalvių taip pat vienas (J. Morkūnas).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2010-03-11 Nemuno deltoje prie Minijos k. laukuose ganėsi 8 paukščiai (E. Šniakūsta); ten pat matyti ir 03-17 (K. Castren, S. Hjerpe); 03-20 Juodkrantėje praskrido 2 (K. Castren); 03-23 netoli Vilkyčių, Šilutės r., – 3, 03-24 laukuose netoli Drevernos, Klaipėdos r., – 59 ir prie Vilyčių – 9 (V. Jusys, J. Morkūnas); 03-26 prie Drevernos – 4 (E. Pakštytė, A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karpavičius); 03-27 laukuose už Klaipėdos aerodromo – 123 individai (S. Karalius); 03-28 prie Vilkyčių – 10 paukščių (E. Pakštytė, A. Petraška, P. Ignatavičius).

2010-04-11 Slengių karjere, Klaipėdos r. plaukiojo 5 individai (R. Uznytė); 04-20 UAB „Akvilėja“ žuvininkystės tvenkiniuose, Vilniaus r. – 1 (V. Stanevičius), 04-28 Paupio žuvininkystės tvenkiniuose, Raseinių r., – 1 (J. Morkūnas);

Kanadinės berniklės (*Branta canadensis*). Drevernos apylinkės, Klaipėdos r., 2010-03-24 © Vytautas Jusys

Girnovės (Platalea leucorodia). Raseinių žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-13 © Julius Morkūnas

2010-05-01 – 02 Kalvių tvenkinyje, Klaipėdos r., plaukiojo 1 paukštis (S. Karalius, K. Castren).

BALTASKRUOSTĖ BERNIKLĖ (*Branta leucopsis*)

2010-05-27 jūroje ties Kopgaliu šiaurės kryptimi praskrido 4 paukščiai (V. Pareigis). Vėlyva registracija.

RUDAKAKLĖ BERNIKLĖ (*Branta ruficollis*)

2010-04-03 prie Serbinų k., Kėdainių r., kitų žąsų būryje pastebėtas 1 paukštis (A. Petraška, V. Naruševičius); 04-04 Sausgalviuose, Šilutės r., – 1 paukštis (S. Minkevičienė, S. Minkevičius). Ten pat paukštis buvo pastebėtas 04-06 (K. Castren, J. Morkūnas), 04-09 (J. Morkūnas, V. Jusys) ir 04-11 (K. Castren).

2010-05-09 Rupkalvių pievose, Nemuno deltoje, matytas 1 paukštis (S. Karalius, A. Grušas). Taip pat matytas ir 05-11 (E. Užpelkis) bei 05-12 (H. Koskinen, P. Suhonen).

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2010-04-18 Vilniuje, Žvėryno rajone esančiuose tvenkiniuose, pastebėtas patinukas (R. Karpavičius). Tas pats paukštis čia laikėsi ir vėliau, o nuo 05-13 čia matyti jau 3 patinai (G. Riauba).

PUIKIOJI CYPLĖ (*Anas sibilatrix*)

2010-04-25 apsemtuose Nemuno deltos laukuose prie Sausgalvių pastebėtas patinas (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas, M. Šniaukštienė, L. Šniaukšta, V. Jusys, R. Aitmanas). **Pirmas šios paukščių rūšies stebėjimas Lietuvoje (E kategorija).**

RUDĖ (*Aythya nyroca*)

2010-04-06 Gabšių (Karpynės) žuvininkystės tvenkiniuose pastebėtas patinas (J. Morkūnas, V. Kilčauskas); 04-22 Baltojoje Vokėje – patinas (K. Castren);

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2010-05-30 Raseinių žuvininkystės tvenkiniuose pastebėti 2 patinai (J. Morkūnas).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2010-04-27 Baltijos jūroje ties Juodkrante praskrido patinas ir 2 patelės (K. Castren).

Rudakaklė berniklės (Branta ruficollis). Sausgalviai, Nemuno delta, 2010-04-04 © Simonas Minkevičius

Mandarininė antis (Aix galericulata). Vilnius, 2010-04-22 © Simonas Minkevičius

SIBIRINĖ GAGA (*Polysticta stelleri*)

2010-03-11 jūroje prie Palangos tilto nusileido patinas (K. Castren, S. Hjerpe).

JUODOJI ANTIS (*Melanitta nigra*)

2010-03-26 ties Kruonio HAE, Kaišiadorių r., plaukiojo 1 paukštis (V. Vasiliauskas, Š. Vainauskas).

Šalminė antis (*Netta rufina*). Raseinių žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-30 © Julius Morkūnas

Rudasis peslys (*Milvus milvus*). Vileikiai, Šilutės r., 2010-04-13 © Vytautas Jusys

Didysis erelis rėksnys (*Aquila clanga*). Nemuno delta, 2010-04-17 © Vytautas Jusys

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2010-03-21 vienas paukštis sklandė Užlieknioose, Šilutės r. Netrukus nuo žemės paėmė šaką ir nuskrido miško link (J. Morkūnas); 03-23 praskrido Sausgalviuose, Nemuno deltoje, (V. Jusys, J. Morkūnas); 03-24 Užlieknioose, Šilutės r., matytas 1, o kitas praskrido netoli Paleičių (J. Morkūnas, V. Jusys); 03-28 netoli Žiemaikčio, Šilutės r., pastebėtas lizdai šakas nešantis paukštis (E. Pakštytė, A. Petraška, P. Ignatavičius); 03-29 praskrido ties Dumpių sąvartynu, Klaipėdos r., (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels);

2010-04-01 prie Dumpių k., Klaipėdos r., praskrido 1 paukštis (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels); 04-04 matytas Tauragės r. – toje pat vietoje, kur perėjo pernai (E. Kavaliauskas); 04-10 netoli Viešvilės pastebėtas 1 paukštis (E. Kavaliauskas, A. Butleris, A. Naryškinas); 04-11 du sklandantys paukščiai pastebėti ties Smalininkais, Jurbarko r., (P. Ignatavičius, J. Klimaitė, J. Zizas); 04-12 vienas skraidė ties Žalgirių mišku prie Šilutės–Rusnės kelio (V. Jusys);

2010 m. balandžio–gegužės mėn. rudieji pesliai nuolatos buvo matomi Užlieknių, Pagrynių, Vileikių, Sausgalvių, Žalgirių, Galzdonų kaimuose, Šilutės r. 05-05 viename iš miškų aptiktas perintis tame pačiame lizde ąžuole, kur perėjo ir 2008 bei 2009 m. (V. Jusys).

GYVATĖDIS (*Circaetus gallicus*)

2010-05-04 Baltojoje Vokėje praskrido suaugęs paukštis (K. Castren); 05-14 prie Piliunos, Kauno r., pastebėtas 1 skrendantis paukštis (A. Petraška).

JAVINĖ LINGĖ (*Circus cyaneus*)

2010-05-13 pievoje prie Žindaičių k., Jurbarko r., skraidė patinas (J. Morkūnas).

STEPINĖ LINGĖ (*Circus macrourus*)

2010-04-05 netoli Saviečių k., Kėdainių r., laukuose medžiojo antrametis paukštis (M. Ruzauskas).

TĪBUOTASIS SUOPIS (*Buteo lagopus*)

2010-05-03 ties Užtilčių k., Jurbarko r., 1 paukštis tupėjo pakelės medyje (J. Morkūnas); 05-09 ties Dreverna, Klaipėdos r., pastebėta suaugusi patelė (S. Karalius). Vėlyvos registracijos.

DIDYSIS ERELIS RĖKSNYS (*Aquila clanga*)

2010-04-17 prie Leitgirių, Šilutės r., pastebėtas 1 suaugęs paukštis (V. Jusys).

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2010-03-28 Nidoje šiaurės kryptimi praskrido 3–4 metų amžiaus paukštis (F. Turku).

2010-04-30 netoli Kuršių marių ties Stankiškių k. pastebėtas skrendantis dar nesubrendęs paukštis (J. Morkūnas, V. Eigirdas).

PELĖSAKALIS (*Falco tinnunculus*)

2010-03-09 pakelėje prie Dumpių, Klaipėdos r., matytas patinas (K. Castren, S. Hjerpe).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2010-05-16 netoli Minijos k., Nemuno deltoje, pastebėta patelė arba antrametis paukštis (A. Petraška, E. Pakštytė).

SAKALAS KELEIVIS (*Falco peregrinus*)

2010-05-13 Ventės rage praskrido suaugęs paukštis (V. Jusys, V. Pabrinkis); 05-15 pastebėtas Rupkalvių pievoje, Nemuno deltoje, (E. Pakštytė, R. Karpavičius ir kt.).

AVOCETĖ (*Recurvirostra avosetta*)

2010-04-11 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose maitinosi 1 (V. Jusys, J. Morkūnas, G. Varnas), 04-28 – 2 paukščiai (V. Jusys), o 04-29 – 4 (E. Kavaliauskas). 05-15 ir 05-19 vis dar laikėsi 4 (A. Petraška), tačiau jau 05-20 matytas tik 1 paukštis (K. Castren, A. Petraška), 05-27 – taip pat 1 (V. Pareigis, I. Livingstone, C. Howe, P. Baker, R. Morton);

Avocetės (Recurvirostra avosetta). Kintų žuvininkystės tvenkiniai, 2010-04-29 © Eugenijus Kavaliauskas

2010-05-23 Rusnės upės saloje prie Rusnės miestelio pastebėtas 1 paukštis (E. Pakštytė).

DIRVINIS SĖJIKAS (*Pluvialis apricaria*)

2010-04-03 šlapiame arime tarp Degučių ir Usėnų, Šilutės r., pastebėtas 1828 dirvinį sėjikų būrys (V. Jusys).

RAIBAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris melanotos*)

2010-05-25 šlapioje Nemuno deltos pievoje ties Krokų Lan-
kos ež. pastebėtas vienas besimaitinantis paukštis (S. Minkevičius,
S. Minkevičienė). 4-a registracija Lietuvoje (LOFK).

RIESTASNAPIS BĖGIKAS (*Calidris ferruginea*)

2010-05-02 Kintuose ir Rusnėje pastebėta po 1 paukštį (K. Cast-
ren). Ankstyva registracija.

JUODAKRŪTIS BĖGIKAS (*Calidris alpina*)

2010-04-08 Kuršių marių pakrantėje ties Svencle pastebėti 5 paukš-
čiai (G. Gražulevičius), Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (V. Jusys);
04-11 tuose pačiuose tvenkiniuose matyti 4 (V. Jusys, J. Morkūnas,
G. Varnas), o 04-14 – 1 (K. Castren). Ankstyvos registracijos.

PLOKŠČIASNAPIS BĖGIKAS (*Limicola falcinellus*)

2010-05-15 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose pastebėtas 1 paukštis
(E. Pakštytė, J. Morkūnas, S. Karalius, R. Karpavičius ir kt.), 05-20 –
2 (K. Castren), 05-22 – 2 (J. Morkūnas), 05-24 – 8 (V. Jusys).

GAIDUKAS (*Philomachus pugnax*)

2010-03-27 pastebėti pirmieji paukščiai prie Vilkyčių, Šilutės
r., (J. Morkūnas, M. Šniaukštienė);

2010-04-05 Antanavo apylinkėse pastebėtas 1 (P. Ignatavičius);
04-07 Žuvinto apylinkėse – 4 paukščiai (E. Pakštytė, A. Petraška,
L. Raudonikis, A. Pranaitis ir kt.). Ankstyvos registracijos.

STULGYS (*Gallinago media*)

2010-05-09 Svylos upės slėnyje, Ignalinos r. aptikta tuoktavietė,
kurioje užregistruoti 8–10 patinų (L. Raudonikis, A. Auninš, A. Čer-
kauskas, L. Šniaukšta, M. Šniaukštienė), 05-10 ir 05-26 Paluknio

*Raibakrūtis bėgikas (Calidris melanotos). Nemuno delta,
2010-05-25 © Simonas Minkevičius*

*Plokščiasnapis bėgikas (Limicola falcinellus).
Kintų žuvininkystės tvenkiniai, 2010-05-24 © Vytautas Jusys*

Kūdrinis tilvikas (*Tringa stagnatilis*).
Nemuno delta, 2010-05-23 © Ainārs Auniņš

Didysis poliarinis kiras (*Larus hyperboreus*).
Dumpių sąvartynas, 2010-03-29 © Teun van Kessel

pievose, Trakų r., girdėti 2 patinai (A. Auniņš, E. Pakštytė). Per 2010 m. gegužę Šilutės r. apylinkėse, kuriose girdėta nuo 1 iki 14–16 patinų (R. Jakaitis, A. Petraška, J. Morkūnas, E. Pakštytė, A. Auniņš, V. Jusys).

PAPRASTASIS GRICIUKAS (*Limosa limosa*)

2010-03-26 laukuose prie Drevernos praskrido 2 paukščiai (J. Morkūnas, V. Pabrinkis); 03-27 prie Vilkyčių, Šilutės r., pastebėti 2 (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karpavičius, E. Pakštytė); 03-30 prie Jokšų k., Klaipėdos r., girdėti balsai (K. Siaurukas) ir netoli Antanavo pastebėti 3 besimaitinantys paukščiai (P. Ignatavičius). Ankstyvos registracijos.

LAPLANDINIS GRICIUKAS (*Limosa lapponica*)

2010-04-28 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose maitinosi 1 paukštis (V. Jusys, J. Morkūnas). Ankstyva registracija.

VIDUTINĖ KUOLINGA (*Numenius phaeopus*)

2010-05-08 užpelkėjusioje pievoje ties Rimaldiškės k., Ignalinos r., girdėtas balsas, o 05-09 girdėta Svylos slėnyje, Ignalinos r., (L. Raudonikis); 05-11 vėlai vakare pievoje prie Svencelės k. pabaidytas 1 paukštis (V. Jusys, J. Morkūnas); 05-12 paukštis pastebėtas prie Amalvo ež. (D. Kulvietienė, E. Šniaukšta), 05-15 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose matytas 1 paukštis (E. Pakštytė).

DIDŽIOJI KUOLINGA (*Numenius arquata*)

2010-03-20 ties Labūnava, Kėdainių r., girdėtas praskrendantis paukštis (V. Naruševičius); 03-27 prie Aukštumalų pelkės, Šilutės r., (S. Paltanavičius); 03-28 ties Raseiniais pastebėti 3 paukščiai (L. Raudonikis); 03-28 laukuose prie Klaipėdos girdėti balsai (S. Karalius), prie Drevernos ir Vilkyčių matyti pavieniai paukščiai (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karpavičius, E. Pakštytė). Ankstyvos registracijos.

KŪDRINIS TILVIKAS (*Tringa stagnatilis*)

2010-04-19 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose pastebėtas 1 paukštis (E. Pakštytė, K. Castren), 2 matyti ir 04-26 (E. Pakštytė).

2010-05-23 Nemuno deltos šlapioje pievoje pastebėta nerimaujanti pora (E. Pakštytė, A. Ainiņš). Ten pat pastebėta ir 05-25 bei 05-30 (V. Jusys, S. Karalius). Manoma, kad tai perinti pora.

BRASTINIS TILVIKAS (*Tringa ochropus*)

2010-03-11 netoli Vileikių, Šilutės r., pastebėtas 1 ankstyvas paukštis (K. Castren, S. Hjerpepe).

TIKUTIS (*Tringa glareola*)

2010-04-19 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose matyti 6 paukščiai (E. Pakštytė, K. Castren), Kauno r. pastebėti 4 (Š. Vainauskas); 04-20 Pabiržės apylinkėse, Biržų r., – 2 (B. Maldūnienė). Ankstyvos registracijos.

KRANTINIS TILVIKAS (*Actitis hypoleucos*)

2010-04-05 Kėdainių r. pastebėtas 1 paukštis (V. Eigirdas), 04-19 Išlažo žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (Š. Vainauskas). Ankstyvos registracijos.

AKMENĖ (*Arenaria interpres*)

2010-05-16 Ventės rago pastebėtas 1 paukštis (V. Jusys), 05-18 pajūryje prie Pervalkos – 1 (G. Gražulevičius), Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (A. Petraška), 05-23 Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – 1 (K. Castren), 05-25 Ventės rago – 1 (V. Jusys).

APVALIASNAPIS PLAUKIKAS (*Phalaropus lobatus*)

2010-05-27 Mijaugonyse, Elektrėnų sav., pastebėti 2 paukščiai (E. Pakštytė).

SMAILIAUODEGIS PLĖŠIKAS (*Stercorarius parasiticus*)

2010-04-14 Juodkrantėje praskrido tamsios formos 1 paukštis (K. Castren); 04-25 Nidoje – 1 tamsios ir 2 šviesios formos paukščiai (T. Kivivuori);

2010-05-23 virš jūros ties Juodkrante šiaurės kryptimi praskrido šviesios formos paukštis (P. Ignatavičius).

JUODAGALVIS KIRAS (*Larus melanocephalus*)

2010-03-30 Marijampolės sąvartyne pastebėtas suaugęs paukštis, žieduotas lenkišku žiedu (A. Petraška).

2010-04-20 suaugęs paukštis tuoktuvinio apdaru pastebėtas ties Klaipėdos miesto šiaurine riba esančioje rudagalvių kirų kolonijoje (V. Pareigis); 04-25 ten pat matyta žieduotų suaugusių paukščių pora Patinas žieduotas 2007-12-22, žiemojantis šiaurinėje Prancūzijoje, (V. Pareigis) ir 04-28 bežiedis suaugęs paukštis. Nusileido prie lizdų pačiame kolonijos viduryje. Šioje pačioje kolonijoje vienas matytas ir 2010-05-12 (V. Pareigis).

2010-05-27 Kopgalyje pastebėtas suaugęs paukštis (V. Pareigis).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus*)

2010-03-18 Dumpių sąvartyne netoli Klaipėdos pastebėti 2 tamsianugarių porūšio silkiniai kirai – 4-ų kalendorinių metų amžiaus *L. f. heuglini* ir suaugęs *L. f. graellsii* (V. Pareigis).

2010-04-05 vienas *L. f. graellsii/heuglini* paukštis pastebėtas Panausupio sąvartyne, Marijampolės r., (A. Petraška); 04-10 Dumpių sąvartyne netoli Klaipėdos matytas 1 suaugęs *L. f. graellsii* paukštis (V. Pareigis), 04-14, 16, 23, 25, 26 ir 30 d. d. tame pačiame sąvartyne buvo

pastebėti 1–3 įvairaus amžiaus (nuo 3-ių kalendorinių metų iki suaugusio) *L. f. heuglini* porūšio kirai, tarp jų nuolat buvo matomas vienas 4-ų kalendorinių metų paukštis (V. Pareigis).

DIDYSIS POLIARINIS KIRAS (*Larus hyperboreus*)

2010-03-29 Dumpių sąvartyne Klaipėdos r., pastebėtas antrmetis paukštis (V. Pareigis, T. van Kessel, B. Ubels).

PLĖŠRIOJI ŽUVĖDRA (*Sterna caspia*)

2010-04-05 Kopgalyje praskrido 1 paukštis, 04-09 – 2 (K. Castren, M. Lötjönen); 04-06 pastebėtas Rusnėje (K. Castren); 04-08 – Kintų žuvininkystės tvenkiniuose (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

UPINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna birundo*)

2010-03-31 pajūryje prie Juodkrantės 1 paukštis praskrido pietų kryptimi (K. Castren).

2010-04-09 pastebėtos Kopgalyje (K. Castren, M. Lötjönen) ir Alytaus r. (A. Petraška); 04-12 – Išlaugo žuvininkystės tvenkiniuose (Š. Vainauskas) ir Juodkrantėje (K. Castren). Ankstyvos registracijos.

POLIARINĖ ŽUVĖDRA (*Sterna paradisaea*)

2010-04-12 pajūryje prie Juodkrantės praskrido 1 paukštis (K. Castren); 04-28 Nidoje – 2 (K. Castren, T. Tohmo, K. Kivivuori), 1 išsėjos paplūdimyje Kopgalyje (S. Karalius);

2010-05-21 Kopgalyje pastebėtas 1 paukštis (V. Pareigis); 05-26 virš jūros prie Juodkrantės praskrido 5-ių paukščių būrelis (K. Castren).

BALTASPARNĖ ŽUVĖDRA (*Chlidonias leucoptera*)

2010-05-07 Nemuno deltoje virš apsemtų pievų prie Sausgalvių skraidė apie 400, o Kintų žuvininkystės tvenkiniuose – apie 1300 paukščių (V. Jusys); 05-13 Nemuno deltoje, Šyšių, Rupkalvių ir Sausgalvių k. aplinkėse, suskaičiuota net 6800 baltasparnių žuvėdrų (H. Koskinen, P. Suhonen).

TAISTĖ (*Cephus grylle*)

2010-03-03 Kopgalyje virš jūros šiaurės kryptimi praskrido 1 paukštis (S. Karalius); 03-14 Baltijos jūroje ties Juodkrante – 3 pavieniai paukščiai, 03-15 čia plaukiojo 1 (K. Castren, S. Hjerpe).

ULDUKAS (*Columba oenas*)

2010-03-08 laukuose netoli Drevernos maitinosi 45–50 paukščių būrys (V. Jusys, E. Užpelkis).

BALINĖ PELĖDA (*Asio flammeus*)

2010-04-04 Suvainiško telmologinio draustinio pakraštyje, Roškių r., pastebėtas 1 paukštis (Z. Gasiūnaitė); 04-26 prie Kūlpėnų vandens valymo įrenginių, Kretingos r., pabaidytas 1 (A. Kubilius) ir Nidoje virš kopų praskrido 2 paukščiai (K. Castren, T. Tohmo, K. Kivivuori).

BITININKAS (*Merops apiaster*)

2010-05-30 vakare Ventės rage matytas 1 paukštis (V. Jusys).

ŽALVARNIS (*Coracias garrulus*)

2010-05-15 Druskininkų urėdijos teritorijoje pastebėti žalvarniai. Dauguma pasiskirstę poromis ir laikėsi prie lizdavičių. Pirmieji grįžę paukščiai buvo pastebėti 05-07 (A. Norkūnas).

KUKUTIS (*Upupa epops*)

2010-04-05 ant keliuko Birvėtos tvenkiniuose, Ignalinos r., lėsinėjo 1 paukštis (D. Norkūnas) ir dar 1 paukštis pastebėtas Barčių k., Varėnos r. (A. Kvaraciejus); 04-07 Ventės rage – 1 (V. Jusys, J. Morkūnas); 04-09 – Kopgalyje (S. Karalius). Ankstyvos registracijos.

KUODUOTASIS VIEVERSYS (*Galerida cristata*)

2010-03-01–28 vienas paukštis matytas Mažeikiuose (D. Makavičius). Tas pats paukštis nuolat ten buvo matomas nuo 2009-12-27.

Poliarinė žuvėdra (*Sterna paradisaea*).
Kopgalis, 2010-04-29 © Saulius Karalius

Geltongalvė kielė (*Motacilla citreola*).
Kėdainiai, 2010-04-30 © Boris Belchev

ŠELMENINĖ KREGŽDĖ (*Hirundo rustica*)

2010-04-06 Ventės rage pastebėtas 1 (I. Ranga); 04-07 Žuvinė – 2 (E. Pakštytė, J. Krogulic); 04-09 Saviečių k., Kėdainių r., – 1 (V. Naruševičius); 04-10 prie Juknaičių – 1 ir prie Armalėnų, Šilutės r., – 4 (J. Morkūnas, V. Jusys); 04-14 prie Sausgalvių – 1 (V. Jusys) ir Plokščiųose, Šakių r., – 1 (V. Banaitis, R. Juškaitis); 04-15 Užliekniuose, Šilutės r. – 2 paukščiai (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

MŠKINIS KALVIUKAS (*Anthus trivialis*)

2010-04-08 Nidos kopose pastebėtas 1 migruojantis paukštis (K. Castren, M. Lötjönen); 04-13 Trakų r. matyti 2 paukščiai (E. Pakštytė) ir Marijampolės r. – 1 (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

GELTONOJI KIELĖ (*Motacilla flava thunbergi*)

2010-04-21 Mijaugonyse, Elektrėnų sav., pastebėtas 1 (E. Pakštytė); 04-25 Rusnės saloje – patinas (A. Petraška, V. Eigirdas, G. Eigirdas);

2010-05-01 prie Amalvo, Marijampolės r., pastebėtas 1 paukštis (P. Ignatavičius), 05-16 netoli Rusnės miestelio – 1 (E. Pakštytė).

GELTONGALVĖ KIELĖ (*Motacilla citreola*)

2010-04-19 pamario pievoje prie Svencelės k., Klaipėdos r., pastebėtas patinas (J. Morkūnas); 04-26 Baltosios Vokės žuvininkystės tvenkiniuose pastebėti 2 paukščiai (E. Pakštytė); 04-28 ir 04-30 bei 05-22 šlapioje pievoje Kėdainių pakraštyje – patinas ir patelė (B. Belchev);

Mėlyngurklė (*Luscinia svecica svecica*).
Ventės ragas, 2010-05-08 © Selemonas Paltanavičius

Baltagurklis strazdas (*Turdus torquatus*).
Nida, 2010-04-08 © Krister Castren

Indinė nendrinukė (*Acrocephalus agricola*).
Ventės ragas, 2010-05-22 © Vytautas Jusys

2010-05-01 Birvėtos tvenkiniuose, Ignalinos r., pastebėtas patinas (E. Pakštytė, L. Raudonikis, J. Morkūnas, E. Adomaitis, A. Petraška); 05-06 Širvėnos ež. pakrantėje, Biržų r., – patelė (A. Naudžius); 05-16 Kuršių marių pakrantėje prie Svencelės k. rasti 2 lizdai. Abiejuose buvo po 6 kiaušinius (V. Jusys, E. Kavaliauskas); 05-27 patinas su maistu snape matytas Birvėtos žuvininkystės tvenkiniuose (L. Raudonikis).

BALTOJI KIELĖ (*Motacilla alba*)

2010-03-14 prie Elektrėnų marių praskrido 1 paukštis (J. Morkūnas). Ankstyva registracija.

ERŠKĖTŽVIRBLIS (*Prunella modularis*)

2010-03-23 pastebėtas Smiltynėje (G. Gražulevičius), 03-25 – Kopgalyje (S. Karalius) ir Mažeikių r. (D. Makavičius), 03-27 – Ventės rage (A. Petraška, P. Ignatavičius, R. Karpavičius, E. Pakštytė), 03-27 – Nidoje (K. Castren), 03-28 – Garliavoje (T. Naujokaitis); 03-29 – Likėnų parke (B. Maldūnienė). Ankstyvos registracijos.

MĖLYNGURKLĖ (*Luscinia svecica svecica*)

2010-04-26 Ventės rage sugauta patelė (V. Jusys, B. Belchev); 2010-05-08 Ventės rage sugautas patinas (Š. Vainauskas, V. Vasilas, V. Jusys, S. Paltanavičius); 05-13 Klaipėdos mieste, Lietuvininkų aikštėje, matytas patinas (L. Norkienė).

PAPRASTOJI RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus phoenicurus*)

2010-04-01 Gitenišės miške, Zarasų r., pastebėta patelė (A. Čerkauskas); 04-04 pastebėta Vilniuje (R. Karpavičius); 04-06 – Trakuose (E. Pakštytė). Ankstyvos registracijos.

KŪLTUPIS (*Oenanthe oenanthe*)

2010-03-26 Ventės rage ir pakelėje prie Stankiškių pastebėta po 1 paukštį (M. Šniaukštienė, V. Jusys). Ankstyva registracija; 2010-04-01 matytas Pagiriose (A. Naudžius), 04-02 – Trakuose (E. Pakštytė), 04-03 Serbinų k., Kėdainių r., – patinas (A. Petraška, V. Naruševičius), 04-06 – Šilutėje (K. Castren), 04-10 – Kaune (P. Ignatavičius), 04-12 – Vilniuje (M. Urbonas).

BALTAGURKLIS STRAZDAS (*Turdus torquatus*)

2010-04-08 Nidos kopose pastebėti 2 patinai (K. Castren, M. Lötjönen).

NENDRINIS ŽIOGELIS (*Locustella luscinioides*)

2010-04-09 girdėtas prie Gackų ež., Elektrėnų sav., (E. Pakštytė). Ankstyva registracija.

MELDINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus paludicola*)

2010-05-14 vakare Kliošių pievose, Klaipėdos r., suskaičiuota ne mažiau kaip 26 čiulbantys patinai (V. Jusys, J. Morkūnas); 05-27 Nemuno deltos Rupkalvių pievose girdėti 1 ar 2 patinai (K. Castren).

EŽERINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus schoenobaenus*)

2010-04-25 Svencelės nendrynuose, Klaipėdos r., girdėtas čiulbantis paukštis (K. Siaurukas). Ankstyva registracija.

INDINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus agricola*)

2010-05-22 Ventės rage sugautas 1 paukštis (V. Jusys). **3-ia registracija Lietuvoje** (LOFK).

SODINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus dumetorum*)

2010-05-18 ir 19 d. Juodkrantėje čiulbėjo 1 paukštis (K. Castren), 05-21 Ventės rage sugauti 3 paukščiai (R. Rangienė), 05-22 prie Juodkrantės sugautas 1 (V. Pareigis, I. Livingstone, C. Howe, P. Baker, R. Morton), 05-22 girdėtas Kirdonių miško pakraštyje, Biržų r., (B. Maldūnienė); 05-21–23 čiulbėjo Kopgalyje (V. Pareigis).

KARKLINĖ NENDRINUKĖ (*Acrocephalus palustris*)

2010-05-07 pastebėta Užliekniuose, Šilutės r., (V. Jusys) ir Baltojoje Vokėje (E. Pakštytė), 05-08 sugauta Ventės rage (V. Jusys),

Lazdijų r. pastebėti 3 paukščiai (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

MAŽOJI KRAKŠLĖ (*Acrocephalus scirpaceus*)

2010-04-26 Baltojoje Vokėje pastebėti 2 paukščiai (E. Pakšytė), 04-30 sugauta Ventės rago (V. Jusys). Ankstyvos registracijos.

PILKOJI DEVYNBALSĖ (*Sylvia curruca*)

2010-04-14 Ventės rago čiulbėjo pirmas paukštis (V. Jusys). Ankstyva registracija.

MAŽOJI TOŠINUKĖ (*Hippolais caligata*)

2010-05-30 Ventės rago sugautas ir sužieduotas 1 paukštis (V. Jusys, S. Karalius, J. Morkūnas). **2-a šios rūšies registracija Lietuvoje** (LOFK).

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2010-04-08 pirma pastebėta Kopgalyje (S. Karalius), 04-09 sugauta Ventės rago (R. Rangienė), 04-10 pastebėta Pervalkoje (K. Castren), 04-11 – prie Papio ež., Vilniaus r., (E. Pakšytė). Ankstyvos registracijos.

ŠIAURINĖ PEČIALINDA (*Phylloscopus trochiloides*)

2010-05-14 Ventės rago visą dieną čiulbėjo 1 paukštis (V. Jusys). Ankstyva registracija.

ANKSTYVOJI PEČIALINDA (*Phylloscopus trochilus*)

2010-04-09 pastebėta šalia Išlaugo žuvininkystės tvenkinių (E. Pakšytė) ir Marijampolės r. (A. Petraška). Ankstyvos registracijos.

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapillus*)

2010-04-13 Nidoje girdėtas 1 čiulbantis paukštis (K. Castren); 2010-05-01 Juodkrantėje pastebėtas 1 paukštis (K. Castren); 05-19 Juodkrantėje prie Gintaro įlankos girdėtas čiulbantis (K. Castren ir kt.).

MARGASPARNĖ MUSINUKĖ (*Ficedula hypoleuca*)

2010-04-10 Astravo parke, Biržų r., pastebėtas patinas (B. Maldūnienė). Ankstyva registracija.

REMEZA (*Remiz pendulinus*)

2010-03-31 pastebėtas Užpalių sen., Utenos r., (I. Semionovas) ir 1 paukštis praskrido Nidoje (K. Castren ir kt.). Ankstyvos registracijos.

JUODOJI VARNA (*Corvus corone*)

2010-04-11 laukuose prie Vilkyčių, Šilutės r., matytas 1 paukštis (K. Castren). **11-a registracija Lietuvoje** (LOFK).

SVILIKĖLIS (*Serinus serinus*)

2010-03-30 pastebėtas Nidoje ir Klaipėdoje (K. Castren ir kt.), Raseiniuose (V. Kilčauskas), 03-31 – Kopgalyje (S. Karalius) ir Trakuose (E. pakšytė). Ankstyvos registracijos.

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Carduelis flavirostris*)

2010-03-05 Raseinių r. prie greitkelio pastebėti 42 paukščiai, o 03-09 – 4 (K. Castren), 03-05 Kopgalyje lesykloje – 2, 03-27 ties Dirvupiais, šalia Klaipėdos, – 3, 03-28 laukuose už Lelių k., Klaipėdos r., – 1 (S. Karalius); 03-31 Ventės rago – 2 (V. Jusys).

ČIMČIAKAS (*Carduelis flammea*)

2010-05-20 Ventės rago sugauta patelė (K. Jusienė). Vėlyva registracija.

POLIARINIS ČIMČIAKAS (*Carduelis bornemanni*)

2010-03-24 Baltojoje Vokėje pastebėtas patinas paprastųjų čimčiakų būrelyje (K. Castren).

PUŠINIS KRYŽIASNAPIS (*Loxia pytyopsittacus*)

2010-03-21 Kopgalyje pastebėti 2 paukščiai (K. Castren).

Mažoji tošinuokė (*Hippolais caligata*).
Ventės rago, 2010-05-30 © Saulius Karalius

Geltonsnapiai čivyliai (*Carduelis flavirostris*).
Ventės rago, 2010-03-31 © Vytautas Jusys

SODINĖ STARTA (*Emberiza hortulana*)

2010-04-29 pakelės medžiuose prie Juknaičių čiulbėjo 4 patinai (V. Jusys), prie Zujūnų žvyro karjero – 1 (S. Minkevičienė);

2010-05-01 netoli Užubrasčio, Vilniaus r., girdėtas 1 giedantis patinas (E. Pakšytė, A. Petraška, J. Morkūnas), 05-05 pakelėje Plaškių link – 1 (V. Jusys, E. Užpelkis), 05-07 Užlieknių k., Šilutės r. – 1 (V. Jusys), 05-08 netoli Žilinių k., Varėnos r., – 4, netoli Rūdiškių k., Trakų r., – 2 (E. Pakšytė), 05-09 tarp Drevernos ir Svencelės, Klaipėdos r., – 2 (S. Karalius), 05-13 Svencelės k. šiaurinėje dalyje – 2 (K. Siaurukas), 05-16 Šilmežių k., Šilutės r., – 2 (E. Užpelkis), 05-18 Šauklių k., Agluonėnų apyl., Klaipėdos r., – 1 (K. Siaurukas); 05-19 ir 05-20 Žemaitkiemyje, Šilutės r., – 3 (A. Petraška, R. Jakaitis), 05-30 Jokšų k., Klaipėdos r., – 1 (K. Siaurukas).

NENDRINĖ STARTA (*Emberiza schoeniclus*)

2010-03-01 pastebėta Žuvinte (A. Petraška), 03-06 – prie Svencelės, Klaipėdos r. (K. Siaurukas) ir Paupio žuvininkystės tvenkiniuose, Raseinių r., (J. Morkūnas), 03-11 – prie Elektrėnų (V. Gluoksnis). Ankstyvos registracijos.

PILKOJI STARTA (*Miliaria calandra*)

2010-05-21 netoli Matuizų, Varėnos r., girdėtas ir pastebėtas giedantis paukštis (L. Šniaukšta).

RETŲ PAUKŠČIŲ STEBĖJIMAI KAIMYNNINĖSE ŠALYSE 2010 M. PAVASARĮ

Parengė Darius STRAŠEVIČIUS

Pagal: www.tarsiger.com, www.clanga.com,
www.kasparsfunts.com, www.artportalen.se/birds,
www.ptushki.org

Lietuvos ornitofaunistinė komisija (LOFK) pateikiamų stebėjimų papildomai nekommentuoja, nes neiškus jų statusas (ar nacionalinės ornitofaunistinės komisijos patvirtino, ar ne). Be to, skelbiama informacija ne visada leidžia tinkamai įvertinti konkrečių atvejų. LOFK nori atkreipti dėmesį, kad dalis pateikiamų faktų gali būti siejami su iš nelaisvės pasprukusiais paukščiais ar kitais laukinėms populiacijoms nebūdingais atvejais. Dėl to ši medžiaga turi būti vertinama tik kaip atskirų, retai aptinkamų paukščių rūšių registracijų suvestinė kaimyninėse šalyse, tačiau svarbi, norint tinkamai interpretuoti retų paukščių rūšių stebėjimų rezultatus mūsų šalyje.

Roso žąsis (*Anser rossii*). Dėbina, woj. Zachodniopomorskie, Lenkija, 2010-03-30 © Zbigniew Kajzer

ESTIJA

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*). 2010-05-14 vienas paukštis aptiktas prie Prangli, Harjumaa (Š Estija) [3]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraetus pennatus*). 2010-05-15 šviesios formos paukštis pastebėtas migruojantis prie Tusari, Nova, Noarotsi, Läänemaa (ŠV) [1]*.

Taurusis sakalas (*Falco cherrug*). 2010-05-15 ir 05-16 vienas Vengrijoje žieduotas paukštis, kuriam pritvirtintas palydovinis siustuvas, šiaurės kryptimi praskrido per Estijos teritoriją [1]*.

Juodakojis kirlikas (*Charadrius alexandrinus*). 2010-05-16 vienas patinas pastebėtas prie Pögar, Ridala, Läänemaa (ŠV) [3]*.

Bitininkas (*Merops apiaster*). 2010-05-14 vienas paukštis pastebėtas prie Ristna, Hiiumaa (V) [13]. 2010-05-23 dar vienas – prie Taebila, Läänemaa (ŠV) [14]*.

Daūrinė kregždė (*Hirundo daurica*). 2010-05-01 viena kregždė pastebėta prie Ilmatsalu, Tartumaa (PR) [2]*.

Juodagalvė kiauiliukė (*Saxicola torquatus maurus*). 2010-05-17 vienas paukštis pastebėtas prie Nõva Vaisi, Läänemaa (ŠV).

Pietinė medšarkė (*Lanius meridionalis pallidirostris*). 2010-05-15 pirmasis Estijoje paukštis pastebėtas prie Ristna, Hiidenmaa (V) [1]*.

Juodakaktė medšarkė (*Lanius minor*). 2010-05-16 vienas paukštis matytas prie Pöösaspea, Noarootsi, Läänemaa (ŠV) [29]*.

Rožinis varnėnas (*Sturnus roseus*). 2010-05-21 vienas paukštis pastebėtas prie Puise, Ridala, Läänemaa (ŠV) [22]*.

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-15 vienas paukštis matytas prie Salme, Saaremaa saloje (PV) [47]*.

KARALIAUČIAUS (KALININGRADO) SRITIS, RUSIJA

Raudonakė devynbalsė (*Sylvia melanocephala*). 2010-04-14 patinas sugautas Rybačyje (Rasytėje) [1]*.

LATVIJA

Mažasis baltasis garnys (*Egretta garzetta*). 2010-04-30 vienas migruojantis garnys pastebėtas virš Liepājas ežero, prie Maļrāga, Nīcas (PV Latvija) [8]*.

Rudakaklė berniklė (*Branta ruficollis*). 2010-04-05 ir 04-16 vienas paukštis pastebėtas laukuose prie Barkavas, Madonas (C) [5]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraetus pennatus*). 2010-05-22 vienas paukštis pastebėtas prie Kolkasragā, Dundagas, Talsu (V) [2]*.

Taurusis sakalas (*Falco cherrug*). 2010-05-14 Vengrijoje žieduotas ir turintis palydovinį siustuvą, tačiau nepastebėtas paukštis per Latvijos teritoriją praskrido šiaurės kryptimi [1]*.

Juodakojis kirlikas (*Charadrius alexandrinus*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-11 Lielupes ištakose (C) ir 2010-04-26 prie Kolkā, Dundagas Talsu (V) [4 ir 5]*.

Juodoji varna (*Corvus corone*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-03-09 paplūdimyje prie Liepājā (PV), o 2010-05-02 – prie Kaņiera paukščių bokšto, Engures (V).

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-15 prie Pūkragā Papē, Rucavas (PV), o 2010-05-17 prie Barkavas, Madonas (C) pastebėta po vieną paukštį [12 ir 13 stebėjimas nuo 1978].

LENKIJA

Geltonsnapis naras (*Gavia adamsii*). 2010-03-06 vienas paukštis pastebėtas prie Kuźnica na Helu, Puck, Pomorskie (Š Lenkija) [25]*.

Šiaurinis padūkėlis (*Morus bassanus*). 2010-03-09 suaugęs paukštis pastebėtas prie Hel, Puck, Pomorskie (Š) [17]*.

Garbanotasis pelikanas (*Pelecanus crispus*). Po vieną suaugusį paukštį pastebėta 2010-04-25 prie Warszawa, Mazowieckie (C), tarp 2010-03-25 ir 03-26 prie Topornica, Zamość, Lubelskie, o 2010-03-30–31 prie Łęgoń, Wschowski, Lubuskie (abu V) [3–5]*.

Šventasis ibisas (*Threskiornis aethiopicus*). 2010-04-02 vienas paukštis pastebėtas prie Ślupsk, Pomorskie (Š). Paukščio kilmė nežinoma.

Mažasis flamingas (*Phoenicopterus minor*). 2010-05-30 du paukščiai pastebėti prie Kołobrzeg, Zachodniopomorskie (ŠV), ko gero, tie patys, kurie 2010-05-27 matyti Švedijoje, o 2010-05-28 Suomijoje.

Roso žąsis (*Anser rossii*). Tarp 2010-03-07 ir 05-05 keturiose vaivadijose (Wielkopolskie (C), Zachodniopomorskie (ŠV), Dolnośląskie (V) ir Podlaskie (SR)) matytas, ko gero, tas pats paukštis [1].

Snieginė žąsis (*Anser caerulescens*). 2010-04-15 vienas paukštis pastebėtas prie Ujście Warty, Lubuskie (V).

Karolininė antis (*Anas carolinensis*). Po vieną patiną pastebėta dviejose Zachodniopomorskie (ŠV) vietovėse, 2010-03-22 prie Cedynia, Gryfino, o 2010-04-20 prie Police.

Palšasis grifas (*Gyps fulvus*). 2010-04-27 vienas paukštis pastebėtas prie Świbno, Gdańsk, Pomorskie (Š), o 2010-05-31 net 3 paukščiai matyti prie Magurski, Podkarpackie (P).

Nykštukinis erelis (*Hieraetus pennatus*). 2010-05-26 vienas paukštis pastebėtas prie Grądy Woniecko, Zambrowski, Podlaskie (SR), 2-as šiais metais.

Stepinė pėmpė (*Vanellus gregarius*). 2010-03-26 vienas paukštis pastebėtas prie Policko, Ślupca, Wielkopolskie (C) [22]*.

Plokščiasnapis plaukikas (*Phalaropus fulicarius*). 2010-05-01 prie Buków, Nyski, Opolskie (PV).

SUOMIJA

Mažasis flamingas (*Phoenicopiterus minor*). 2010-05-28 du paukščiai pastebėti prie Svanvik, Hanko (P Suomija), ko gero, tie patys, kurie 2010-05-27 buvo matyti Švedijoje. Paukščiai priskirti E kategorijai.

Karolininė antis (*Anas carolinensis*). Tarp 2010-04-18 ir 05-26 po vieną patiną pastebėta pietinėje Tohmajärvi, Kouvola (abu PR), Hanko (PV), Maaninka ir Siilinjärvi (abu C) [92-96]*.

Mėlynsparnė kryklė (*Anas discors*). 2010-04-17 vienas patinas pastebėtas prie Elimäenjärvi, Kouvola (PR) [18]*.

Šalminė antis (*Netta rufina*). Po vieną paukštį matyta 2010-04-13 prie Laitikkala, Pälkäne (P), 2010-05-08 – prie Mustin, Siilinjärvi (C), 2010-05-18 – prie Nissinväara, Kuusamo (Š) [84-86]*.

Rudė (*Aythya nyroca*). 2010-04-27 vienas patinas pastebėtas prie Huumanpohja, Kotka, o 2010-05-25 – prie Rantamo, Tuusula (abu PR) [15 ir 16]*.

Rudasis peslys (*Milvus milvus*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-09 prie Jumo, Korppoo, 2010-04-16 – prie Gottby, Jomala, Åland, o 2010-05-11 – prie Sadeln, Inkoo (visi PV) [51-53]*.

Tamsusis grifas (*Aegypius monachus*). Vienas migruojantis paukštis tarp 2010-05-19 ir 05-21, kai kirtu Rusijos sieną, buvo pastebėtas pietinėje Suomijos dalyje [1]*.

Gvyatėdis (*Circus gallicus*). Tarp 2010-04-29 ir 05-22 keturiose skirtingose R ir PR Suomijos dalyse matyti 5 paukščiai [68-71]*.

Nepalinis erelis (*Aquila nipalensis*). 2010-05-14 antrametis paukštis pastebėtas prie Vihaslahti, Kalajoki (V) [16]*.

Nykštukinis erelis (*Hieraetus pennatus*). 2010-05-10 vienas šviesios formos paukštis pastebėtas migruojantis prie Mietoistenlahti, Mynämäki (PV), o 2010-05-17 dar vienas, šį kartą tamsios formos, paukštis – prie Kurkela, Virolahti (PR) [12 ir 13]*.

Mažoji švygžda (*Porzana pusilla*). Po vieną paukštį girdėta 2010-05-16 prie Kutajärvi, Hollola (P), 2010-05-18 – prie Rymättylä, Naantali (PV), o 2010-05-22 – prie Tammalahtri, Tohmajärvi (R) [12-14]*.

Storkulnis (*Burhinus oedicnemus*). 2010-05-24 vienas paukštis pastebėtas prie Kolamby, Kruunupy (V) [16]*.

Gelsvakrūtis bėgikas (*Tryngites subruficollis*). 2010-05-14 vienas paukštis matytas prie Teemuoluoto, Pori (V) [24]*.

Vilsono perkūno ūzelis (*Gallinago delicata*). 2010-04-23 giedantis paukštis girdėtas prie Vihtasilta, Laukaa (C) [1]*.

Juodgalvis kiras (*Larus melanocephalus*). 2010-05-15 vienas suaugęs paukštis pastebėtas prie Vankilanpellot, Riikimäki (P), dar po vieną antrametį paukštį – 2010-05-16 prie Aspskär, Loviisa (PR) ir 2010-05-17 prie Kalla, Eurajoki (PV) [28-30]*.

Baltasparnė žuvėdra (*Chlidonias leucopterus*). Po keletą paukščių gegužę pastebėta P, PR ir Š Suomijos dalyse [75-78]*.

Daūrinė kregždė (*Hirundo daurica*). 2010-05-25 vienas paukštis pastebėtas prie Silakkari, Mynämäki (PV) [42]*.

Stepinis vieversys (*Melanocorypha calandra*). 2010-04-20 vienas paukštis pastebėtas prie Pello, Pello (Š) [11]*.

Kuoduotasis vieversys (*Galerida cristata*). 2010-03-18 vienas paukštis matytas prie Jumbo, Vantaa (P) [48].

Mėlynasis akmeninis strazdas (*Monticola solitarius*). 2010-04-29 vienas paukštis pastebėtas prie Varisniemi, Kontiolahti (R) [3]*.

Naumano strazdas (*Turdus naumanni*). 2010-04-29 vienas paukštis matytas prie Maljasalmi, Outokumpu (R) [5].

Alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*). Net keturiose vietose tarp 2010-04-13 ir 05-22 buvo pastebėta po vieną patiną Helsinkii, Tampere (abu P) ir Pietarsaari, Pori (abu V) [24-27]*.

Pilkoji starta (*Emberiza calandra*). 2010-05-16 vienas paukštis pastebėtas prie Halosenperä, Haukipudas (Š) [80]*.

ŠVEDIJA

Ibiškasis garnys (*Bubulcus ibis*). 2010-05-02 vienas paukštis pastebėtas prie Genarp, Skåne (P Švedija) [10]*.

Mažasis flamingas (*Phoenicopiterus minor*). Du paukščiai praskrido ŠR kryptimi 2010-05-26 pro Öland salą (PR). Diena vėliau, ko gero, tie patys paukščiai matyti Suomijoje.

Amerikinė cypilė (*Anas americana*). Tarp 2010-04-06 ir 04-11 patinas pastebėtas prie Lomma, Skåne (P).

Baikalinė kryklė (*Anas formosa*). Neaiškios kilmės patinas 2010-03-27 matytas prie Kapelludden, Öland (PR).

Žiedasnapė antis (*Aythya collaris*). 2010-03-17 antrametis patinas pastebėtas prie Löfstaviken, Falkenberg, Halland (PV), tarp 2010-04-05 ir 04-09 vienas patinas pastebėtas prie Klapperstensfältet, Pårp, Halland (PV), 2010-05-26 taip pat patinas matytas prie Getnåset, Storsjö, Härjedalen (C) [38 ir 39]*.

Amerikinė juodoji antis (*Melanitta nigra americana*). Po vieną patiną pastebėta 2010-04-20 prie Hamnen, o 2010-04-30 – prie Sibirien, abu Skåne (P).

Baltakaktė nuodėgulė (*Melanitta perspicillata*). 2010-05-20 vienas paukštis matytas prie Fläcksjön Västmanland (C).

Rudė (*Aythya nyroca*). 2010-05-19 patinas pastebėtas prie Karlstads, Värmland (PV).

Nepalinis erelis (*Aquila nipalensis*). Nuo 2010-03-06 iki 04-13 vienas trečiametis paukštis buvo pastebėtas Öland salos pietinėje dalyje (PR).

Mažasis einis (*Tetrax tetrax*). 2010-05-14 vienas paukštis pastebėtas prie Svärtinge, Östergötland (PV) [26]*.

Storkulnis (*Burhinus oedicnemus*). 2010-05-24 vienas paukštis pastebėtas prie Gäddviken, Öland (PR) [51]*.

Stepinė pempė (*Vanellus gregarius*). 2010-05-11 suaugęs paukštis matytas prie Salsta pilies, Uppland (C) [8]*.

Ilgasnapis dumblius (*Limnodromus scolopaceus*). 2010-05-05 vienas paukštis pastebėtas prie Falsterbo Skåne (P).

Juodgalvis kiras (*Larus melanocephalus*). 2010-04-03 vienas suaugęs paukštis pastebėtas prie Svarte mosse, Biskopsgården, Västergötland (V).

Kirasnapė žuvėdra (*Sterna nilotica*). Po du kartus vienas paukštis buvo matytas 2010-05-14 ir 05-22 Gotland saloje, o 2010-05-17 ir 05-20 – Öland saloje (abu PR).

Baltagurklis čiurlys (*Apus melba*). 2010-05-16 vienas paukštis pastebėtas prie Fyren, Kullaberg, Skåne (P) [37]*.

Daūrinė kregždė (*Hirundo daurica*). Po vieną paukštį matyta 2010-05-05 prie Draven, Småland, 2010-05-16 – prie Lomma, Skåne (abu P), o 2010-05-22 – prie Hammarbybacken, Södermanland (PR).

Alpinis erkėtžvirblis (*Prunella collaris*). Po vieną paukštį pastebėta 2010-04-26 prie Hoburgsklippan, Gotland (R) ir 2010-04-27 prie Utklippan, Blekinge (P) [14 ir 15]*.

Vakarinė lakštingala (*Luscinia megarhynchos*). Po vieną giedantį patiną aptikta 2010-05-16 prie Eriksöre kampingo, Öland (PR), 2010-05-23 – prie Kvismare Närke (C) [59 ir 60]*.

Mėlynuodėgė (*Tarsiger cyanurus*). 2010-05-23 vienas patinas pastebėtas prie Mellerstön, Piteå, Norrbotten (Š) [50]*.

Juodagurklis strazdas (*Turdus atrogularis*). 2010-03-10 patinas pastebėtas netoli Hudiksvall, Hälsingland (C) [40]*.

Alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*). 2010-05-26 patinas matytas prie Ås Vandrhem, Öland (PR) [65]*.

Šviesiapilvė pečialinda (*Phylloscopus bonelli*). 2010-05-14 vienas paukštis pastebėtas prie Örsten, Uppland (C) [4]*.

Sodinis liputis (*Certhia brachydactyla*). 2010-04-12 vienas giedantis paukštis girdėtas prie Falsterbo, Skåne (P) [30]*.

Žvirbliastartė giesmininkė (*Melospiza melodia*). 2010-05-28 vienas paukštis pagautas ir sužieduotas Nidingen, Halland (PV) [1]*.

Vakarinė starta (*Emberiza cirrus*). 2010-05-09 trečiametis patinas pagautas ir sužieduotas Ottenby, Öland (PR) [2]*.

Juodgalvė starta (*Emberiza melanocephala*). 2010-05-22 patinas pastebėtas prie Nidingen, Halland (PV) [35]*.

* Skaičius laužtiniuose skliaustuose nurodo, kelinta tos rūšies (porūšio) registracija šalyje.

MAŽASIS KORMORANAS (*PHALACROCORAX PYGMAEUS*)

Julius MORKŪNAS

2010 m. gruodžio 25 d. nutariau pasižvalgyti, kokie paukščiai žiemoja Elektrėnų mariose ir prie jų. Oras buvo prastas – apsiniaukę, snigo, spaudė devynių laipsnių šaltukas.

Apžiūrėjau Elektrėnų marių properšas ir nuvykau prie šiltojo elektrinės kanalo. Juo į marias iš elektrinės išteka iki 10 laipsnių pašildytas vanduo, todėl kanalas neužšąla net ir per stipriausius šalčius. Jame žiemosi susirenka įvairių vandens paukščių: laukių, gulbių nebylių, nendrinų vištelių, kuoduotųjų, didžiųjų, rudagalvių ančių, pasitaiko didžiųjų kormoranų ir tulžių. 2008–2009 m. žiemą čia pavyko rasti žiemojantį didįjį baublį, todėl tądien dairdamasis šių paukščių nendryne važiuavau palei kanalo kraštą. Netrukus iš nendryno išplaukė du kormoranai – vienas įprasto dydžio, kitas labai smulkus. Kiek pavažiavus kilo dvejonė dėl mažesniojo, todėl grįžau apžiūrėti jo atidžiau. Deja, abu paukščiai jau buvo nuplaukę į kanalo vidurį ir pasroviui tolo nuo manęs. Paėmiau fotoaparata ir pradėjau fotografuoti. Per objektyvą aiškiai mačiau smulkų nedidelį snapą, rudesnę nei didžiojo kormorano galvą. Buvau beveik tikras, kad regiu naują rūšį. Abejonės visiškai išsisklaidė, kai paukštis priplaukė prie didžiųjų ančių ir susigretino su jomis. Tai buvo tikrai nauja paukščių rūšis Lietuvoje – mažasis kormoranas (*Phalacrocorax pygmaeus*). Norėjau geriau nufotografuoti paukštį, tad turėjau išlipti iš automobilio ir pajėgti paskui jį pasroviui, tačiau mažasis kormoranas buvo gana baikus, greitai pakilo ir nuskrido išilgai kanalo. Lengvas ir grakštus jo skrydis skyrėsi nuo sunkaus ir lėto didžiojo kormorano skrydžio. Buvo gerai matyti ilgoka uodega.

Kitą dieną paukštis laikėsi toje pačioje vietoje. Jo pasižiūrėti atvažiuo ir daugiau paukščių stebėtojų. Vėliau jis dar kelis sykius buvo pastebėtas šiltajame kanale ir pačiose Elektrėnų mariose. Paskutinį kartą čia matytas 2010 m. vasario 21 d.

Mažasis kormoranas peri Pietų ir Pietryčių Europos šalyse, kur aptinkama daugiau nei 75 proc. pasaulinės jo populiacijos. Kitur dažnesnis tik Centrinės Azijos šalyse ir Rusijoje. Dėl pelkių nusiausینimo, taip pat dėl tiesioginio persekiojimo ši rūšis sparčiai nyko, todėl daugelį metų buvo priskirta globaliai nykstančių paukščių kategorijai. Mažųjų kormoranų mažėjo iki XX a. paskutinio dešimtmečio, po to dėl didelių gamtosauugininkų pastangų, taip pat išplėto to žuvininkystės tvenkinių tinklo jų pradėjo gausėti. Iki šio amžiaus pradžios toliau šie paukščiai nyko tik Turkijoje ir Ukrainoje. Nors paskutiniaisiais metais rūšies būklė labai pagerėjo, perinti populiacija Europoje išlieka negausi ir siekia viso labo 40 000 porų. Daugiausia perinčių porų aptinkama Rumunijoje (11 500–14 000), Azerbaidžane (8000–12 000), Serbijoje ir Juodkalnijoje (2400–2800), Graikijoje (1250–1310) ir Turkijoje (1300–1800).

Iš artimiausių Lietuvai šalių šie paukščiai perėjo Slovakijoje, reguliariai peri Ukrainoje. Žiemą daugiausia jų pastebima Graikijoje (iki 35 000), Turkijoje (22 000), Serbijoje (5000–15 000), Bulgarijoje (10 000–15 000) ir Azerbaidžane (10 000–15 000). Iš artimiausių mūsų šaliai kraštų šie sparnuočiai žiemoja Slovakijoje (iki 60 paukščių). Kadangi daugelyje šalių gausėja perinčių porų, galima tikėtis, kad mažasis kormoranas dar ne kartą bus pastebėtas Lietuvoje.

Turimais duomenimis, mažasis kormoranas į šiaurę nuo savo arealo aptinkamas gana retai: Nyderlanduose registruotas penkis kartus, Austrijoje pastebėtas vienas, o Vokietijoje keletą kartų. Nė karto dar neaptiktas Skandinavijos pusiasalyje, Latvijoje, Estijoje ir Suomijoje. Iš artimesnių mūsų kraštui šalių mažieji kormoranai buvo matyti Baltarusijoje (pirmą kartą šios rūšies paukštis čia aptiktas 2009 m. rugpjūtį), nuolat pastebimi Lenkijoje. Šioje šalyje, daugiausia pietinėje dalyje, nuo 2008 m. pabaigos mažieji kormoranai matyti 55 kartus (vienas stebėjimas žiemą), todėl buvo tikimybė, kad ši rūšis užklys ir į Lietuvą, tik niekas nesitikėjo mažojo kormorano išvysti viduržemių.

NEW BIRD SPECIES FOR LITHUANIA PYGMY CORMORANT

Julius MORKŪNAS

Summary. On 25th December 2009 in Elektrėnai (Eastern Lithuania) warm water channel a new species for Lithuania - Pygmy Cormorant - was discovered. The bird was observed in the same place for some time. It was seen last on February 21st 2010.

JUODOJI VARNA — NAUJAI IŠSKIRTA PAUKŠČIŲ RŪŠIS LIETUVOJE IR EUROPOJE

Vytautas JUSYS
Liutauras RAUDONIKIS

Juodoji varna ilgai buvo laikoma nominaliniu varnos porūšiu *Corvus corone corone*. Nuo mūsiškės pilkosios varnos (*Corvus corone cornix*) juodoji varna skiriasi ne tik išvaizda (visiškai juodu plunksnų apdaru), bet ir paplitimu. Juodoji varna aptinkama pietvakarinėje ir vakarinėje Vakarų Europos dalyje (nuo Pirėnų pusiasalio, Prancūzijos ir didelės dalies Didžiosios Britanijos iki Danijos, Vokietijos, Austrijos, Čekijos bei Alpių rytinės dalies). Pilkosios varnos arealas apima likusią Europos dalį: tiek pietines valstybes (Italiją, Graikiją, Balkanų šalis, Bulgariją, Kaukazo regioną, Turkiją ir kt.), tiek Vidurio ir Rytų Europą, Skandinavijos pusiasalį bei dalį Vakarų Europos (Škotiją, Farerų Salas, kai kuriuos Danijos regionus). Vokietijoje, Danijoje ir lygumų šalyse (Olandijoje, Belgijoje, Liuksemburge) aptinkami abu buvę porūšiai.

Moksliniai tyrimai parodė, kad juodoji varna labiau atitinka atskiros rūšies, o ne porūšio išskyrimo kriterijus: pirmiausia dėl aiškiai apibrėžto skirtingo paplitimo, fenotipinių (išvaizdos) skirtumų, taip pat reto kryžminimosi su pilkąja varna (turbūt dėl skirtingo paplitimo). Taigi ilgai laikytas skirtingais porūšiais pilkąją ir juodąją varnas (taip jos iki šiol pateikiamos Vakarų Palearktikos paukščių suvestinėje) paskutiniaisiais metais daugelis autorių skyrė į atskiras rūšis: *Corvus corone* (juodoji varna) ir *Corvus cornix* (pilkąją varna – mūsų krašto paukštis). Šį sistematikos pokytį jau pripažino daugelis Europos šalių, dvi atskiras rūšis pateikia ir oficialūs „BirdLife International“ skelbiami paukščių sąrašai. Taigi Lietuvos ornitofaunistinės komisijos sprendimas buvusios varnos porūšius išskirti į atskiras rūšis visiškai dera su dabartiniu požiūriu į paukščių sistematikos pakeitimus, kurie pripažinti jau daugelyje Europos šalių.

Remdamiesi tokiu sprendimu, apžvelgsime juodosios varnos aptikimo Lietuvoje faktus ir įvertinsime kaimyninių šalių padėtį.

Lietuvoje iki šiol yra paskelbta 11 juodosios varnos registracijos atvejų. Tačiau dviejų iš jų nepatvirtino Lietuvos ornitofaunistinė komisija, todėl jie nėra oficialiai pripažinti kaip rūšies (buvusio porūšio) aptikimo atvejai. Juolab kad tai vienintelės dvi registracijos ne Lietuvos pajūrio regione. Toliau apžvelgsime kitus 9 juodosios varnos aptikimo atvejus šalyje. Visi jie yra Klaipėdos (2 atvejai) ir Šilutės (3) rajonuose bei Neringos savivaldybėje (4). Penkis kartus paukščiai pastebėti kovo–gegužės mėn.; dukart vasaros pabaigoje (liepos 31 d. ir rugpjūčio 4 d.), o dar dusyk pastebėti vėlyvą rudenį (spalio–lapkričio mėn.). Akiivaizdu, kad dauguma juodosios varnos individų aptikti traukimo metu (dažniau matyti pavasarį), todėl LOFK vertina juos kaip užklydusius paukščius.

Juodoji varna (*Corvus corone*). Kopgalis, 2008-07-31
© Saulius Karalius

Juodoji varna (*Corvus corone*) ir pilkoji varna (*Corvus cornix*) šiuo metu pripažintos atskiromis paukščių rūšimis.
Kopgalis, 2008-07-31 © Saulius Karalius

Latvijoje 2005–2010 m. juodosios varnos aptiktos penkis kartus (įrodymai patvirtino), dažniausiai vakarinėje šalies dalyje – tai atitinka rūšies registracijos tendencijas Lietuvoje. Ankstesnių metų keturi pastebėjimo atvejai Latvijoje vertinami kaip galimai abejotini dėl įrodymų stokos. Lenkijoje juodoji varna nėra toks retas svečias.

CARRION CROW - A NEW SPLIT FOR LITHUANIA AND EUROPE

Vytautas JUSYS
Liutauras RAUDONIKIS

Summary. There have been eleven records of Carrion Crow observations in Lithuania, two of them have not been approved. All nine approved records are from seaside region (Neringa, Klaipėda, Šilutė municipalities). Five observations are from spring period (March-May), next four - from late summer and late autumn (October-November).

According to current taxonomic practice of the species in many countries, LOFK (Lithuanian Rarities Committee) since this year officially announces Carrion Crow (*Corvus corone*) and Hooded Crow (*Corvus cornix*) as two separate species.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS SPALVINIAIS ŽIEDAIS LIETUVOJE 2009 METAIS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Didžiausias ženklavimo plastikiniais žiedais privalumas yra tas, kad apie šitaip žieduotus paukščius gaunama gerokai daugiau informacijos nei apie paženklintus tik įprastais metaliniais žiedais.

Naujasis žiedavimo būdas tapo ypač veiksmingas išstobulėjus skaitmeninėms fotokameroms. Turint tinkamą fototechniką, gamtoje nereikia vargti stengiantis žiedo kodą išžiūrėti pro žiūroną ar monoklį (dažniausiai vadinamą teleskopu). Užtenka jį nufotografuoti. Jei fototechnika gera, atstumas iki žieduoto paukščio nėra pernelyg didelis, apšvietimas pakankamas ir jei plastikiniu žiedu paženklintą paukštį pasiseka nufotografuoti ne vienu rakursu, dažniausiai galima perskaityti žiedo kodą. Nuotraukoje įmanoma perskaityti net skrendant nufotografuoto paukščio žiedo įrašą, to beveik nepavyksta padaryti į skrendantį žieduotą paukštį žvelgiant pro žiūroną ar monoklį.

Žiedavimas plastikiniais žiedais turi ir trūkumų, todėl šie žiedai niekada visiškai nepakeis metalinių. Racionaliai naudojant plastikinius žiedus gaunamos informacijos kiekis apie paukščius padidėja kelis, keliolika ar net keliasdešimt kartų.

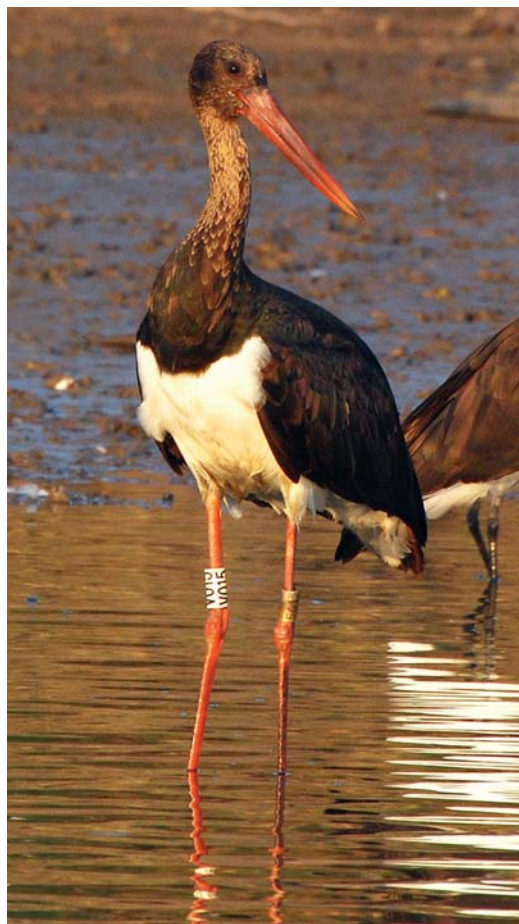
2009 m. Lietuvoje buvo vykdomi septyni paukščių žiedavimo spalviniais žiedais projektai. Šioje publikacijoje pateikiama trumpa jų apžvalga ir gauti rezultatai.

Juodasis gandras (*Ciconia nigra*). Pagal šį projektą juodieji gandrai žieduojami Austrijoje, Baltarusijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Ispanijoje, Italijoje, Izraelyje, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Liuksemburge, Portugalijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Serbijoje, Slovakijoje, Vengrijoje, Vokietijoje.

Lietuvoje baltai plastikiniai žiedais su juodai įrašytu žiedo kodu, kurį sudaro raidė „V“ ir trys skaitmenys po jos (pavyzdžiui, V089), yra sužieduoti tik jaunikliai lizduose. Žiedai dedami ant blauzdos. Ant kitos kojos blauzdos tvirtinamas standartinis metalinis žiedas. Spalviniais žiedais 11-oje rajonų, 17-oje lizdų, sužieduoti 39 paukščiai: Anykščių – 2 paukščiai (1 lizdas), Biržų – 5 (2), Ignalinos – 1, Kaišiadorių – 3 (1), Kėdainių – 3 (1), Kupiškio – 1, Molėtų – 7 (3), Raseinių – 3 (1), Širvintų – 7 (3), Utenos – 5 (2), Zarasų – 2 (1). Žiedavo Rimgaudas Treinys ir Deivis Dementavičius.

Gulbės giesmininkė (*Cygnus cygnus*). Pagal šį projektą gulbės giesmininkės žieduojamos perėjimo, šėrimosi ir žiemojimo vietose. Lietuvoje spalviniais žiedais – mėlynais su baltu kodu „7C“ ir dviem skaitmenimis (pavyzdžiui, 7C43), dedamais ant kaklo, ir tokios pačios spalvos su tokiu pačiu kodu ant dešinės kojos (ant kairės kojos dedamas standartinis metalinis žiedas) – pradėtos ženklinti 2008 m.

2009 m. vasarą spalviniais žiedais paženklinti 35 dar neskraidantys jaunikliai iš 10 vadų ir 10 įvairaus amžiaus

Juodasis gandras (*Ciconia nigra*). Žieduotas Lietuvoje, pastebėtas Izrelyje 2007-09-26 © Kobi Meyrom

suaugusių paukščių. Visi jie paženklinti 5 žuvininkystės ūkiuose: Baltosios Vokės, Šalčininkų r., – 3 jaunikliai (1 vados) ir 4 suaugę paukščiai, Birvėtos, Ignalinos r., – atitinkamai, 12 (2), Paupio, Raseinių r., – 2 (2) ir 3, Šilavoto, Prienų r., – 8 (2) ir 2, Vizbarų, Tauragės r., – 10 (3) ir 1. Vienas pirmametis paukštis gruodžio 21 d. sužieduotas Kaune, Nemune prie hidroelektrinės.

Projekto koordinatoriui Julijui Morkūnui talkino nemažas būrys pagalbininkų. Iki 2010 m. balandžio 20 d. Žiedavimo centras gavo pranešimų apie 21 taip paženklintą gulbę už Lietuvos ribų.

Baltakaktė žąsis (*Anser albifrons*). Juodais plastikiniais kaklo žiedais ir standartiniais metaliniais žiedais Rupkalviuose, Šilutės r., balandį sužieduotos 43 baltakaktės žąsys. Visos buvo sugautos per tris kartus patrankine gaudykle. Gaudė ir žiedavo Valentinas Pabrinkis. Jam padėjo Vytautas Jusys, Mindaugas Mačiulis ir kt.

Paleidžiamos žieduotos gulsmininkės. Šilavoto žuvininkystės tvenkiniai, Prienų r., 2009-07-22 © Julius Morkūnas

Valentinas Pabrinkis žieduoja baltakaktes žąsis (*Anser albifrons*). Nemuno delta, 2009-04-23 © Vytautas Jusys

Jūrinis erelis (*Haliaeetus albicilla*). Tai ilgiausiai (nuo 1992 m.) besitęsiantis paukščių žiedavimo spalviniais žiedais projektas Lietuvoje. Pastaraisiais metais šiame projekte dalyvauja 18 Europos valstybių. Tik metaliniais žiedais žieduojami dar neskraidantys paukščių jaunikliai. Ant dešinės kojos dedamas „regiono“ (valstybės ar tam tikros teritorijos) žiedas. Lietuvoje žieduojamų jūrinių erelių žiedas viršuje yra mėlynas, o apačioje – raudonas. Ant kairės kojos dedamas „metų“ žiedas. Kiekvie-

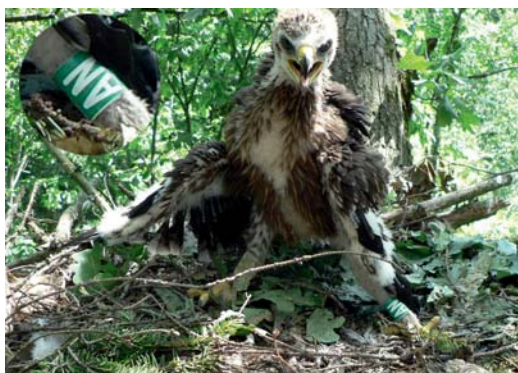
nais metais šie žiedai būna vis kitos spalvos (ji vienoda visose šalyse), o kodas prasideda vis kita raide.

2009 m. spalviniais žiedais paženklinta 60 jūrinių erelių jauniklių. Jie sužieduoti 31 lizde 17 rajonų, dviejų savivaldybių teritorijoje ir Kuršių nerijoje. Alytaus rajone sužieduoti 2 paukščiai (1 lizdas), Ignalinos – 4 (2), Jurbarko – 1, Kauno – 1, Kaišiadorių – 2 (1), Kėdainių – 2 (1), Klaipėdos – 1, Lazdijų – 2 (1), Molėtų – 1, Prienų – 5 (2), Raseinių – 2 (2), Rokiškio – 2 (1), Šilutės – 14 (6), Švenčionių – 4 (2), Tauragės – 3 (1), Varėnos – 4 (2), Zarasų – 3 (2), Kazlų Rūdos sav. – 2 (1), Pagėgių sav. – 3 (1), Kuršių nerijoje – 2 (1). Visus paukščius, kitų talkinamas, sužiedavo Deivis Dementavičius.

Mažasis erelis rėksnys (*Aquila pomarina*). Lietuvoje šiems paukščiams ant kairės kojos dedamas žalias plastikinis žiedas su dviejų simbolių baltos spalvos kodu (dvi raidės arba viena raidė ir vienas skaitmuo), o ant dešinės kojos – įprastas metalinis žiedas. Pagal šį projektą 2000–2008 m. Baltarusijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Lietuvoje, Slovakijoje ir Vokietijoje spalviniais žiedais buvo sužieduota 1290 mažųjų erelių rėksnių (Draveckz et al. 2008).

Lietuvoje 2009 m. spalviniais žiedais paženklinti 35 mažieji ereliai rėksniai. Visi jie sužieduoti 12 rajonų: Anykščių (5 paukščiai), Biržų (3), Ignalinos (2), Kaišiadorių (8), Kauno (1), Kupiškio (1), Molėtų (2), Prienų (2), Utenos (4), Šilutės (1), Švenčionių (1), Zarasų (5). Paukščius žiedavo Rimgaudas Treinys ir Deivis Dementavičius.

Rudagalviai kirai (*Larus ridibundus*) ir **paprastieji kirai** (*Larus canus*). Lietuvoje šiems paukščiams žieduoti naudojami spalviniai žiedai yra juodi su baltai įrašytu kodu, kurį sudaro keturi simboliai: raidė „P“ ir trys skaitmenys (pavyzdžiui, P079).

Mažasis erelis rėksnys (*Aquila pomarina*). 2009-07-19
© Rimgaudas Treinys

Paprastasis kiras (*Larus canus*). © Vytautas Pareigis

Šiais žiedais rudagalviai kirai 2009 m. Lietuvoje buvo žieduojami tik išimtiniais atvejais, todėl buvo paženklinti tik 9 paukščiai. Juos žiedavo Vytautas Pareigis.

Šitas projektas didžiausią dėmesį skiria paprastiems kirams. Paukščiai 2009 m. buvo žieduoti Švenčionių r., Kretuono ežero didžiojoje saloje. Deja, spalviniais žiedais pavyko sužieduoti tik 11 dar neskraidančių jauniklių ir vieną suaugusį paukštį. Paukščius sužiedavo, kitų talkinamas, Ričardas Patapavičius.

Stambieji kirai: sidabriniai (*Larus argentatus*), **geltonkojai** (*L. michahellis*), **kaspijiniai** (*L. cachinnans*), **balnuotieji** (*L. marinus*). Lietuvoje šiems paukščiams žieduoti naudojami spalviniai žiedai yra geltoni su juodai įrašytu kodu, kurį sudaro keturi simboliai: skaitmuo, raidė „L“, skaitmuo, raidė (pavyzdžiui, 2L4C).

Šis projektas didžiausią dėmesį skiria Lietuvoje išperėtų dar neskraidančių sidabrinų ir kaspijinių kirų jauniklių žiedavimui. 2009 m. šių dviejų rūšių kirai buvo žieduojami trijose kolonijose. Švenčionių r., Kretuono ežero didžiojoje saloje, paženklinta 101 jauniklis ir 5 suaugę paukščiai, Kauno r., Novaraistyje, – 31 jauniklis, Kretingoje – 90 jauniklių. Kretuono kolonijoje tikrai peri ir sidabriniai, ir kaspijiniai kirai. Visus paukščius, kitų talkinami, sužiedavo Gintaras Varnas, Antanas Petraška, Vytautas Pareigis, Ričardas Patapavičius.

Iki 2010 m. balandžio 20 d. Žiedavimo centras gavo pranešimų apie 40 šių paukščių 72 stebėjimo atvejus 10

2009 m. Lietuvoje spalviniais žiedais sužieduotų sidabrinų ir kaspijinių kirų aptikimo vietos užsienyje (40 paukščių 72 stebėjimo atvejais pagal duomenis, gautus iki 2010-04-20).

Sidabrinis kiras (*Larus argentatus*). © Ričardas Patapavičius

valstybių: Austrijoje (1 stebėjimo atvejis), Danijoje (6), Ispanijoje (1, labai įdomus atvejis!), Italijoje (2), Kroatijoje (1), Latvijoje (9), Lenkijoje (18), Švedijoje (9), Šveicarijoje (2) ir Vokietijoje (23).

Dar šešiš jau užaugusius kirus (3 sidabrinus, 2 kaspijinius ir 1 balnuotąjį) sužiedavo Vytautas Pareigis Dumpių sąvartyne Klaipėdoje.

Apie visus pastebėtus anksčiau minėtų tipų žiedais paženklintus paukščius, taip pat apie visus Lietuvoje aptiktus bet kokiais spalviniais (taip pat ir vien tik metaliniais) žiedais paženklintus paukščius prašome pranešti Lietuvos paukščių žiedavimo centrui: Laisvės al. 106, 44253 Kaunas, tel. (8 37) 20 58 70, el. p. zcentras@takas.lt. Būsimė dėkingi!

COLOUR RINGING OF BIRDS IN LITHUANIA IN 2009

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Seven colour ringing projects were carried out in Lithuania in 2009. Totals of colour ringed birds are as follows: Black Storks - 39, Whooper Swans - 45, White-fronted Geese - 43, White-tailed Eagles - 60, Lesser Spotted Eagles - 35, Black-headed and Common Gulls - 21, Herring, Caspian and Great Black-backed Gulls - 333.

DEVYNIOS DIENOS SU PAUKŠČIAIS BULGARIJOJE

Milda ŠNIAUKŠTIENĖ

Rožiniai pelikanai (Pelecanus onocrotalus). © Laimonas Šniaukšta

Mintis keliauti į Bulgariją stebėti paukščių kilo praėjusių metų rudenį visuotiniame LOD narių susirinkime, per kurį Borisas Belchevas pakvietė mus į savo tėvynę. Šių metų pradžioje nusipirkome lėktuvo bilietus ir pradėjome planuoti kelionę.

Skristi į Bulgariją ketinome trise, bet iki išvykstant mūsų gretos pasipildė dar trim keliauninkais. Kompaniją sudarė: pagrindinis organizatorius ir maršruto rengėjas, mūsų gidas Borisas Belchevas su žmona Simona, pora iš Norvegijos – Magne ir Anita, ir mes, Laimonas ir Milda Šniaukštos.

Mano ir Laimono kelionė prasidėjo ankstų gegužės 11-osios rytą: LOT bendrovės lėktuvu iš Vilniaus nusikridome iki Sofijos. Sofija mus pasitiko malonia 25 laipsnių šiluma. Oro uoste susitikome su Borisu ir norvegais, pasiėmėme išnuomotą automobilį, nors vietoj užsakyto „Ford Fiesta“ gavome rumunų gamybos „Dacia“ be vairo stiprintuvo, be kondicionieriaus, su mechanškai atidaramais langais. Na, bet to ir buvo galima tikėtis, nes devynioms dienoms mašina tekainavo 101 eurą.

Paukštinių atostogos prasidėjo. Trumpam užsukome į Bulgarijos ornitologų draugijos būstinę ir patraukėme į pietus. Pirmos dienos kelionės tikslas buvo mažas Trigrado (Trigrad) miestelis, šikūręs Vakarų Rodopų (Rhodope) kalnuose netoli Graikijos sienos, apie 1400 m virš jūros lygio. Dar nepasiekę kalnų, sustojome keliose vietose pasigrožėti daurinėmis kregždėmis (*Hirundo daurica*), baltagurkliais čiurliais (*Apus melba*), bitininkais (*Merops apiaster*) ir pasiklausyti vakarinių lakštingalų (*Luscinia megarhynchos*) – šių paukščių matydavome beveik kiekvieną kelionės dieną. Į Trigradą palei vingiuotą Trigrado upę veda siauras kalnų serpantinas. Pamatę sklandantį kilnųjį erelį (*Aquila chrysaetos*), stabtelėjome kal-

nuose. Kadangi temo, paukščio nepavyko gerai apžiūrėti – deja, tai buvo vienintelis kilnusis erelis, kurį pamatėme šioje kelionėje. Iš kalnų miškų atsklido apuokėlio (*Otus scops*) balsas, po kiek laiko iš kitos pusės atsiliepė dar vienas. Gerokai paklaidžioję tamsiais kalnų labirintais radome nakvynę. Mažo privataus viešbutuko (už 30 eurų su vakariene ir pusryčiais dviem) šeimininkai mus pavaišino kalnų žolelių arbata ir nacionaliniu bulgarų patiekalu „Rodopska banitz“.

Trigradas įžymus įspūdingu tarpekliu, kurio skardžiai kyla į 250 m aukštį. Gegužės 12-osios rytą patraukėme tiesiai prie tarpeklio, į kurį mus atviliojo ne vien kerinti kalnų gamta, bet ir olų plyšiuose gyvenantis paukštelis. Tai gražuolis lipikas (*Tichodroma muraria*), kurį svajojome pamatyti jau ne vienus metus. Kai tik pasiekėme tarpeklį, nulijo trumpas kalnų lietutis, bet po kelių minučių vėl linksmai švietė saulė ir žydrame danguje čirpavo baltagurkliai čiurliai. Ant nudžiūvusio medžio kalno viršūnėje tupėjo susigūžęs sakalas keleivis (*Falco peregrinus*), o virš miško vis prasklėsdavo stepinis suopis (*Buteo rufinus*). Tačiau gražuolio lipiko niekur nebuvo matyti. Pusvalandį įtemptai išžiūrėjusi, nusprendžiau pasinaudoti vieno patyrusio draugo patarimu ir gerai ištyrinėti priešingoje tarpeklio pusėje stūksantį skardį. Ir štai tolumoje šmėkstelėjo su niekuo nesupainiojamas pilkos, raudonos ir baltos spalvų silueta – gražuolis lipikas! Jis paropinėjo kelias akimirkas ant uolos, perskrido į mūsų pusę ir pasislėpė viename iš daugybės plyšių. Po kelių minučių paukštis pasirodė, šįsyk jau arčiau, ir vėl dingo. Šalia pasigirdo skardus melodingas balselis, ir gražuolis lipikas nutūpė tiesiai virš mūsų galvų, gal kokių 10 m atstumu. Pasisukiojo, praskleidė savo dailiuosius sparnus tik jam būdingu judesiu, bet staiga jį nuvijo kitas

Lipikas (*Tichodroma muraria*). © Boris Belchev

Geltonasis garmys (*Ardeola ralloides*). © Laimonas Šniukšta

lipikas. Sekdami kalnų upės vingius, patraukėme keliu žemyn. Stabtelėjome prie tiltelio, šalia kurio sraunios upės pusruose tarp akmenų šmirinėjo kalninės kielės (*Motacilla cinerea*) ir vandeninis strazdas (*Cinclus cinclus*) su gerokai ūgtelėjusiu ir jau visai savarankišku jaunikliu.

Ši diena buvo skirta kelionei į Madžarovo (Madžharovo) miestą, esantį rytinėje Rodopų kalnų dalyje, užburiančio grožio Ardos (Arda) upės slėnyje. Pakeliui išlipome saulės ir šilumos nuspalvintoje pievoje, pasidabinusioje įvairiaspalviais aguonų, ramunių ir kitokių nežinomų gėlių žiedais. Krūme bruzdėjo porėlė juodakakių medšarkių (*Lanius minor*), ant laidų giedojo juodagalvė starta (*Emberiza melanocephala*), praskrido juodasis gandras (*Ciconia nigra*), o toluomoje virš miško vis pasirodydavo 5 sketsakaliai (*Falco subbuteo*). Kur tik sustodavome, ant laidų ir krūmų čirpėdavo pilkosios startos (*Miliaria calandra*) arba giedodavo vakarinės lakštingalos, ištikimi mūsų palydovai buvo daūrinės ir uolinės kregždės (*Phyonoprogne rupestris*) bei bitininkai. Keliaudami toliau, apžiūrėjome ant aukšto kalno stūksančius VI a. pr. Kr. statytos Perperikono šventyklos griuvėsius. Joje

Aleksandrui Didžiajam buvo išpranašauta pasaulinė šlovė. Kartais naudinga aplankyti ir kultūros vertybes. Jau sparčiai temo, ropštis į statų kalną buvo nelengva, tad nusprendžiau padaryti pertraukėlę ir atidžiau pasižvalgyti – gal kas nors gyvena tarp tų griuvėsių?.. Iš karto, tarsi patvirtindamas mano mintis, ant milžiniškų akmeninių luitų pasirodė mažytis ispaninio kultupio (*Oenanthe hispanica*) silueta.

Kitas tris dienas praleidome Madžarove. Gyvenome Grifų apsaugos centre. Laimonas su Borisu ir norvegais gegužės 13-ąją 14 valandų praleido grifams fotografuoti skirtoje slėptuvėje kalnuose. Slėptuvėje praleista diena nedavė lauktų rezultatų – vyrai nepamatė gausybės dėl grobio kovojančių grifų. Nežinia, ar paukščius baidė aplink zujantys šunys, ar toluomoje su teleskopais išsiričiau paukščių stebėtojai, o gal koks išsprūdęs garsas iš slėptuvės, bet palšieji (*Gyps fulvus*) bei vienas tamsusis (*Aegypius monachus*) grifai laikėsi atokiau, o maitos palesti atskrido tik juodasis peslys (*Milvus migrans*) ir keletas maitvanagių (*Neophron percnopterus*). Juos geriausiai pavyko apžiūrėti ir nufotografuoti.

Tą dieną mudvi su Simona Madžarove likome vienos ir galėjome daryti, ką tik širdis geidžia. Stabtelėjome pasigrožėti ant stačių uolų besilinsinčiais palšaisiais grifais ir maitvanagiais, visur siuvo daūrinės, šelmeninės, uolinės kregždės, kartkartėmis pasirodydavo baltagurklių čiurlių. Grifų apsaugos centras yra įsikūręs netoli užgesusio ugnikalnio, todėl Simona puolė ieškoti mineralų. Prisirinkome nemažą maišelį įvairiausių spalvų akmenų – jaspio, ametisto, opalo ir agato. Paskui nusileidome į Ardos upės slėnį ir išsimaudėme skaidriame upės vandenyje. Kitame upės krante pavėsyje žvejojo juodasis gandras, kiek toliau – trys didieji pilkieji garniai (*Ardea herodias*). Danguje vis pasirodydavo stepinis suopis, praskridavo bitininkų. Šalia smėlėto keliuko kur ne kur augo medžiai. Vieno medžio šakose pastebėjau kažką bruzdant ir pro žiūroną pamačiau didžiąją pilkąją zylę (*Parus lugubris*), rankiojančią maistą tankioje lapijoje. Tai šen, tai ten giedojo volungės (*Oriolus oriolus*), medyje tupėjo kukutis (*Upupa epops*), nuo kelio pakilo išgąsdintas paprastasis purpelis (*Streptopelia turtur*), aukštai danguje virš kalnų sklاندė palšieji grifai bei maitvanagiai, ir viskas aplinkui skambėjo nuo vakarinių lakštingalų ir kikilių (*Fringilla coelebs*) giesmių. Kitoje upės pusėje skalambydama varpu ganėsi karvių banda. Po kurio laiko paskambino Simona – tai buvo sutartas ženklas, kad man laikas grįžti prie mašinos. Pasirodo, karvės perplaukė upę ir pradėjo džiaugsmingai bėgti Simonos link – baisiausiai ją išgąsdino ir įkalino mašinoje. Kai karvėms nusibodome ir jos patraukė savais keliais, mes taip pat palikome paplūdimį ir grįžome į kalnus. Važiuodamos keliuku aukštyn į kalnus išgirdome kažką traukiant krūmuose. Iš karto sustojome ir netrukus tarp sausų šakų išvydome gražuolę alpinę devynbalsę (*Sylvia cantillans*). Po dienos karščio labai maloniai leidome laiką vakaro vėsoje, apsuptos stačių kalnų, virš kurių sklاندė debesys kregždžių ir čiurlių, termikuose ratus suko grifai ir 3 juodieji gandrai. Patyrinėjusi kalnų viršūnes pamačiau pažįstamą siluetą: priartinusi vaizdą teleskopu atpažinau seniai ieškotą mėlynąją akmeninį strazdą (*Monticola solitarius*). Atskrido kranklys, kurį iš karto puolė sakalas keleivis (pasirodo, jis visą laiką tupėjo ant uolų). Nuvijęs priešą sakalas keleivis vėl nutūpė į savo vietą ir iš jos daugiau nepasitraukė.

Palšieji grifai (*Gyps fulvus*). © Boris Belchev

Kadangi ilgokai stovėjau užvertusi galvą, įskaudo sprandą. Sugalvojau atsigulti ant aikštelėje įrengto akmeninio suolo. Vienas malonumas buvo taip gulėti ir pro žiūrą matyti praskrendančius paukščius. Pasirodė gyvatėdis (*Circaetus gallicus*), pasisukiojo virš mūsų ir nuskrido savais keliais... Kitą dieną sustoję toje pačioje aikštelėje pamatėme mėlynąjį akmeninį strazdą, iš šalia esančio krūmo pagiedojo kalninė starta (*Emberiza cia*), o ant uolų maitinosi ispaninis kultupis (*melanoleuca* porūšio) vasariniu apdaru, vėl prasklendė sakalas keleivis, praskrido vapsvaėdis. Vakare visi kalnų keliukai skambėjo nuo lėlių kurkimo, pakelės krūme plušėjo alpinė devynbalsė (*Sylvia cantillans*).

Gegužės 15 d., prieš išvažiuodami iš Madžarovo, sustojome pasidžiaugti paskutinėmis akimirkomis kalnuose: galėjome dar kartą pasigrožėti mėlynuoju akmeniniu strazdu, kalnine starta, ispaniniu kultupiu bei didžiąja pilkaja zyle, pamatėme vakarinę startą ir, lydimi aukštai virš kalnų sklandančių grifų, išvažiuojome į Burgasą (Bourgas).

Kelionė prailgo dėl duobėtų kelių. Užsukome į ažuolų giraitę netoli Štito (Štit) kaimelio (jame mus užklupo stiprus lietus) pasižiūrėti ir rudagalves medšarkes (*Lanius senator*) ir baltakaktes medšarkes (*Lanius nubicus*). Norvegams pavyko pamatyti ir alyvinę tošinukę (*Hippoboscus olivatorum*). Bet šios dienos žvaigždė, karališkasis erelis (*Aquila heliaca*), mūsų laukė Bulgarijos pietryčių laukuose. Didingas paukštis su ryškiu šviesiu pakaušiu, šviesiais dryžiais ant nugaros ir baltu antuodegiu, galingais sparnų mostais visai nesunkiai įveikęs stiprų vėją, lengvai sklاندė medžiodamas pilkuosius starus (*Spermophilus citellus*), kurie be paliovos cypėjo šalia savo urvelių. Ant kupstų tūpčiojo palšasis kultupis (*Oenanthe isabellina*). Pasirodo, šie paukštukai ne veltui laikosi starų draugijoje – jie peri starų iškastuose urveliuose.

Nakvojome Burgase, „Vaya Pelican House“ nakvynės namuose, naujai įrengtuose kambariuose su visais patogumais, virtuvele, net kompiuteriu ir internetu – visa tai tik už 10 eurų žmogui. Ankstų rytą nakvynės namų šeimininkas valtimi mus nuplukdė į Vajos (Vaya) ežerą, kur turėjome galimybę iš arti pasižiūrėti į rožinius pelikanus (*Pelecanus onocrotalus*), naktikovius (*Nycticorax nycticorax*), geltonuosius garnius (*Ardeola ralloides*), mažuosius kormoranus (*Phalacrocorax pygmaeus*) bei mažuosius baltuosius garnius (*Egretta garzetta*) ir juos fotografuoti. Taip pat pamatėme juodakklį krągą (*Podiceps nigricollis*), upinių ir baltaskruosčių žuvėdrų, purpurinį garnį (*Ardea purpurea*), didžiųjų kormoranų ir didelius pulkus gulbių. Po pusryčių svetingas šeimininkas mus nuvežė parodyti šlapų pievų. Jose radome būrį gaidukų, pilkųjų, geltonųjų, baltųjų ir mažųjų garnių, 7 rožinius pelikanus, dryžagalvių ir pilkųjų ančių, ant laidų tupėjo žalvarnis. Paskiau nuvažiuojome prie Atanaso (*Atanasovsko*) ežero. Visi nendrynai skambėjo nuo plačiauodegių (*Cettia cetti*) ir mažųjų krakšlių balsų, danguje nardė daūrinės, šelmeninės bei langinės kregždės, tarp jų kaip žaibas švystelėjo ir ilgaus sparnais dangų raizė pievinė kregždūnė (*Glareola pratincola*), prie jos prisijungė dar viena. Grakštūs ir gerokai didesni paukščiai iš karto išsiskyrė iš kitų paukščių būrio. Labai norėjome jas išvysti ne vien tik skrendančius, bet ir nutūpusius, deja, nepavyko. Paukščiai labai dideliu greičiu skraidė ore, o kai nutūpdavo, dingdavo žolėje. Tik Borisui pasisekė prisilinti prie tos vietos, kur jos nutūpė, ir padaryti kelias nuotraukas. Likusieji nedrįsime trikditi šių gražių paukščių, nes pievose galėjo būti jų lizdų.

Apsilankėme prie šalia Burgaso esančių tvenkinių, bet dėl stipraus vėjo paukščių beveik nebuvo matyti, tik visi aukštosios įtampos elektros stulpai buvo nusėti perinčių didžiųjų kormoranų lizdais. Tąkart nakvojome Kavarnos

Maitvanagai (*Neophron percnopterus*).
© Laimonas Šniukšta

kurorte. Į jį atvažiuome jau visai sutemus. Apsistojome viešbutyje ant aukšto skardžio: apačioje tyvuliavo tamsi jūra ir žybčiojo miesto žiburiai.

Ryte buvo dar šalčiau, stiprus vėjas ir tik 13 laipsnių šilumos! Šalia viešbučio augančiuose krūmuose čilbėjo blyškioji tošniukė (*Hippolais pallida*). Ilgokai paieškoję tankioje lapijoje ją ne tik pamatėme – norvegas Magne dar ir nufilmavo. Viena iš šios dienos plano dalių buvo aplankyti Kaliakros (Kaliakra) iškyšulį. Jame mus užklupo lietus. Lai-me, po kokios valandos lietus baigėsi. Įspūdinga uola 2 km įsiterpusi į Juodąją jūrą, jos skardžiai iškilę 60 m virš jūros lygio. Šalia kranto, ant akmenų, sparnus džiovino didieji, kuoduotieji (*Phalacrocorax aristotelis*) bei mažieji kormorantai, o jūroje pavyko pamatyti išlandančių delfinų. Tarp iškyšulio viduramžių pilies griuvėsių straksėjo margieji kiltupiai (*Oenanthe pleschanka*), vienoje vietoje išvydome jų porėlę – galėjome palyginti patino ir patelės apdaro skirtumus. Danguje nardė juodieji ir baltagurkliai čiurliai, blaškomi vėjo pasirodydavo ir vėl dingdavo pelėsakaliai ir sketsakalis, krūmuose nuo vėjo slėpėsi bitininkai, giedojo juodagalvės ir pilkosios startos. Iki valios pasivaikščioję po griuvėsius nuvažiuome iki šalia esančio tarpeklio. Dar nesustojus mašinoms tarp uolų akmenų pastebėjau tūpčiojantį ispaninį kiltupį, o pačiame tarpeklyje, beveik kiekviename medyje, glaudėsi po pilkąją musinukę. Ežeriuką juosiančiuose nendrynuose sulijo mažasis baublys (*Ixobrychus minutus*), aukštų uolų fone praskrido kukutis, aukštai padangėse sukiojosi stepinis suopis, o ant skardžio nutūpė gegutė. Norvegų porai ir Borisui pavyko iš labai arti matyti raudonkojį sakalą (*Falco tverptinus*). Paukštis visai nesibaidydamas nekviestų lankytojų ramiai tūpėjo sudžiūvusiam medyje.

Laikas mus spaudė, todėl turėjome palikti tarpekį. Patraukėme tolyn, Krapeco (Krapetz) miesto link. Nakvynėi susiradome puikų viešbutį ant jūros kranto – dvivietis kambarys su pusryčiais kainavo tik 18 eurų. Kadangi iki tamsos dar buvo šiek tiek laiko, nuvažiuojame į Šablenskąją Tuzlą (Tuzla). Kai tik atvykome, Borisas pastebėjo me-

dėje tupintį genį, – jį matėme vos kelias akimirkas. Tai buvo sirijinis genys (*Dendrocopos syriacus*). Aš labai tikėjau-si jį pamatyti daugiau, bet, deja, šis buvo vienintelis per visą mūsų kelionę. Ežerėlyje, esančiame vos keli šimtai metrų nuo jūros, plaukiojo daugiau kaip 10 rudžių, kelios rudagalvės antys (*Aythya ferina*), pakrantėje šmirinėjo gel-tonosios kielės (*feldegg* porūšio) visiškai tamsia, beveik juoda galva. Virš nendrių praskrido mažasis baublys ir pasislėpė augalijos tankmėje, bet po kelių minučių atsargiai ištipeno į atviresnę vietą ir pradėjo žvejoti, tad galėjo-me jį gerai apžiūrėti. Temstant virš galvų karkdamas pralėkė naktikovis, o mes nuėjome prie jūros. Pakrante bėgiojo porėlė upinių kirlikų (*Charadrius dubius*), o jūroje pasipuošęs vestuviniu apdaru plaukiojo juodakaklis naras.

Kita diena buvo paskutinė, kurią visą galėjome skirti kelionei. Ryte nukakome prie didžiulio Durankulako (Durankulak) ežero. Virš mažo užutėkio maitinosi upinės ir mažosios žuvėdros, praskriejo žaliąji meleta, pakėlė matėme juodakakčių medšarkių. Kiek toliau, pakrantės melduose, priešais saulę, šildėsi ir plunksnas tvar-kėsi geltonųjų garnių pulkelis, virš galvų prasklendė ir visu grožiu pasirodė raudonkojo sakalo patinas.

Kitas mūsų sustojimas buvo Jailatos (Yailata) saugo-moje teritorijoje, nepaprasto grožio gėlių pievoje, kuri visa aidėjo nuo nenusakomo skaičiaus stepinių vieversių (*Melanocorypha calandra*) ir putpelių (*Coturnix coturnix*) balsų. Taip pat pamatėme kelis trumpapirščius vieversius (*Calandrella brachydactyla*) ir dirvoninius kalviukus. Kelio-nė ėjo į pabaigą, ir mes pasukome į vakarus, Sofijos link. Stabtelėjome Srebarnos (Srebarna) ežero rezervate, garsė-jančiame perinčių garbanotųjų pelikanų (*Pelecanus cris-pus*) kolonija. Apie 17 val. ežeras, iš pradžių palyginti ra-mus, staiga atgijo, prisipildė paukščių. Iš slėptuvių išlindo naktikoviai, didieji baltieji ir purpuriniai garniai, praskri-do keturios girnovės (*Platalea leucorodia*), paskui pasirodė dar kelios, virš nendryno nuplasnojo rudasis ibis (*Plegadis falcinellus*). Traukdami Pleveno link apžiūrėjome prie pat Rumunijos sienos esančias bitininkų kolonijas. Didžiulis, gal 5 m aukščio, išraustų urvelių nusėtas skardis atrodė tikrai įspūdingai. Deja, ten buvo tik kokie keturi bitinin-kai, visur karaliavo varnėnai. Nusprendėme, kad dar ne visi bitininkai susirinko perėjimo vietose – veikiausiai mes atvažiuojame šiek tiek per anksti.

Paskutinę naktį praleidome Pleveno (Pleven) mieste, svinguose Boriso tėvų namuose. Ankstų, vėjuotą ir labai šaltą (tik 11 laipsnių!) gegužės 19-osios rytą nuvažiuojame prie Bivolarsko ežero, kur radome visą perinčių naktiko-vių, geltonųjų ir mažųjų garnių koloniją. Tai buvo pasku-tinis mūsų paukščių stebėjimo taškas – susikrovę daiktus išvykome į Sofijos oro uostą.

Paukščių stebėjimo kelionė į Bulgariją buvo tikrai la-bai įdomi, jos metu nuvažiuojame apie 2000 km, pamatė-me per 150 paukščių rūšių, iš kurių 30 mes su Laimonu išvydome pirmą kartą. Nuoširdžiai dėkoju Borisui už puik-kią kompaniją, parngtą maršrutą ir labai vertingus kelio-nės patarimus.

Redakcijos kolegija nori ištaisyti žurnalo „Paukščiai“ 2010 m. Nr. 1 straipsnyje „Žiemojančių vandens paukščių apskaitų rezultatai Lietuvoje 2010 metais“ įsivėlusią techninę klaidą ir padėkoti LOD nariui Vidmantui Adomoniui už atliktas išsamias žiemojančių vandens paukščių apskaitas.

FACING EXTINCTION. THE WORLD'S RAREST BIRD

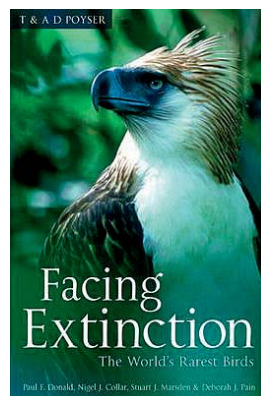
Paul Donald, Nigel Collar, Stuart Marsden, Debbie Pain

A&C Black Publishers Ltd., 320 psl., spalvotos iliustracijos, kieti viršeliai. Greitai pasirodys.

ANT IŠNYKIMO RIBOS. REČIAUSI PASAULIO PAUKŠČIAI

Per paskutinius 400 metų išnyko beveik du šimtai paukščių rūšių. Panašiam rūšių skaičiui tas pats likimas gresia šiandien. Pasaulio aplinkosaugininkai visaip bando spręsti šią problemą. Garsių paukščių apsaugos specialistų parašytoje knygoje išsamiai nagrinėjama 20 nykstančių paukščių rūšių padėtis ir nurodomos priemonės, kurių imamasi siekiant jas išsaugoti. Deja, tai pavyksta ne visuomet.

Leidinyje turėtų sudominti tiek profesionalius ornitologus ir gamtosauugininkus, tiek paukščių mėgėjus.

THE HANDBOOK OF BIRD IDENTIFICATION for Europe and the Western Palearctic

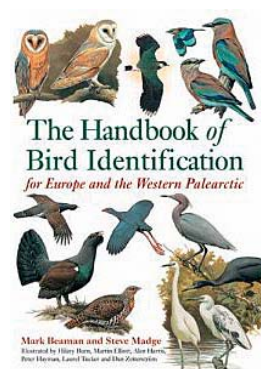
M. Beaman, S. Madge

Iliustracijos Hilary Burn, Martin Elliott, Alan Harris, Peter Hayman, Laurel Tucker, Dan Zetterstrom.

Helm Identification Guides, 872 psl., kieti viršeliai.

VADOVAS EUROPOS IR VAKARŲ PALEARKTIKOS PAUKŠČIAMS PAŽINTI

Pakartotinis 1998 m. išleisto populiaraus paukščių vadovo leidimas. Plačiai pristatomos visos regiono paukščių rūšys (taip pat reti ir atsistatinti užskridę migrantai), puikios iliustracijos bei paplitimo žemėlapiai.

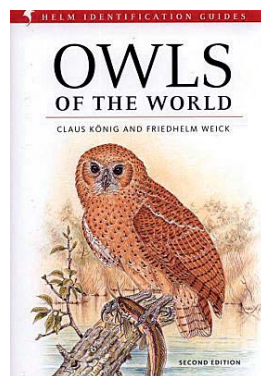
OWLS OF THE WORLD

Claus König and Friedhelm Weick

Helm Identification Guides, 2008, antras leidimas, 528 psl., 72 spalvotos iliustracijos, žemėlapiai, kieti viršeliai.

PASAULIO PELĖDOS

Knygoje pateikiamos visos pasaulio pelėdų rūšys bei porūšiai, balsų sonogramos, sisteminės naujovės ir visa kita, ką norėtumėte sužinoti apie šiuos naktinius paukščius. Tai antras atnaujintas itin populiarios monografijos leidimas. Knygą papildanti CD su pelėdų balsais planuojama išleisti vėliau.

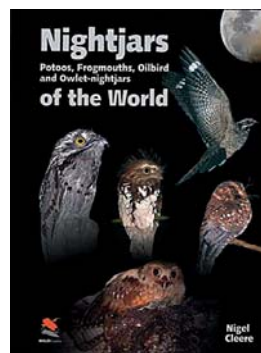
NIGHTJARS OF THE WORLD: FROGMOUTHS, POTOOS, OILBIRD AND OWLET-NIGHTJARS

Nigel Cleere ir Dave Nurney

WILDGuides, 2010, 464 psl., kieti viršeliai.

PASAULIO LĖLIAI; PELĖDINIAI LĖLIAI, DIDLĖLIAI, GUACHARAI IR PELĖDINIAI VARLIAŽIOČIAI

Pirmasis toks išsamus leidinyje, skirtas lėliams. Plačiai aprašoma paukščių sistematika, biologija, buveinės, paplitimas ir identifikacijos požymiai. Taip pat apibūdinami paukščių perėjimo ir migracijos ypatumai. Pristatomos 135 rūšys. Leidinyje iliustruotas 580 spalvotų 188 autorių nuotraukų, kai kurios iš jų publikuojamos pirmą kartą.

Parengė Eglė PAKŠTYTĖ

UPINĖS ŽUVĖDROS LIZDAS ANT KELMO

Artūras GELŽINIS

Upinių žuvėdrų porėlę pastebėjau 2010-05-22, kai nuvykau prie Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos esančio Varduos tvenkinio paplaukioti baidare, tikėdamasis ten rasti ne kasmet perinčių jūrinių šarkių ir pamatyti, kokie paukščiai ten laikosi. Tikslu nepasiekiau – jūršarkių nemačiau, bet išvydau medžiojančius kirus ir ant minėto kelmo tupinčias upines žuvėdras. Maniau, jos ten ilsisi, tad nusprendžiau priplaukti arčiau ir nufotografuoti. Kai prisiaartinau, patinėlis (ko gero) pakilo ir nuskrido, o kita žuvėdra liko tupėti. Ji buvo kiek sunerimusi. Tik vėliau kelmo viduryje pamatęs kiaušinį supratau, jog jos čia peri, – tapo aišku, kodėl paukštis nesitraukia. Nenorėjau trukdyti, tad padaręs keletą kadrų nuplaukiau tolyn.

© Artūras Gelžinis

Nežinau, kodėl perėti jos pasirinko kelmą, esantį tvenkinio viduryje, – salelių, kuriose jos galėtų perėti, buvo daug (nors jose gal ir ne pačios palankiausios sąlygos žuvėdroms perėti). Galbūt didelis žvejų aktyvumas ir trikdymas kalta, o gal neprižiūrima ir augalais baigianti apaugti sala netinka? Gal ten, ant kelmo, joms saugiau?

NEĮPRASTŲ SPALVŲ PAUKŠČIAI

Eugenijus KAVALIAUSKAS

Ši teterviną fotografuoju antrus metus, nes jis nuolatos burbuliuoja toje pačioje vietoje. Tūnodamas masuojamoje palapinėje fotografijas dariau 6–8 m atstumu. Vėliau nustebino iš vieno Rusijos gamtos tinklalapio gautas šio paukščio nuotraukų komentaras – jame susirašinėtojas paminėjo, kad pas juos, Rusijoje, tetervinų pauodegio plunksnos visiškai baltos, o čia su juodais taškeliiais. Peržiūrėjęs fotografijas internete pamačiau, kad tai tiesa. Vėliau, atidžiai žiūrėdamas į tetervinų fotografijas, darytas Baltarusijoje, pamačiau dar kelias tetervinų fotografijas su taškeliiais ant uodegos.

ILGAAMŽĖS JUODOSIOS ŽUVĖDROS

Vytautas JUSYS

Nuo 1981 m., kai dirbu Ventės rago ornitologinėje stotyje, sužieduotos 444 juodosios žuvėdros. Daugiausia įvairiose Nemuno deltos vietose, juodųjų žuvėdrų kolonijose, žieduoti dar neskraidantys jaunikliai. Nedideliais kiekiais juodosios žuvėdros būdavo gaudomos tilvikinėmis gaudyklėmis, voratinkliniais tinklais, lankeliais.

Nuo to laiko gauti 2 tikrai įdomūs pranešimai apie jų aptikimą.

© Vytautas Jusys

Pirmametį paukštį, kurį žiedavau 1989-08-07 smėlio salose ties Skirvytės upės žiotimis, po daugiau kaip 17 metų – 2006-08-12 žieduotojai sugavo Olandijoje. Nuo žiedavimo vietos iki aptikimo vietos – 1080 km. Kadangi lietuviškas žiedas per tiek metų buvo sudilęs, jis buvo pakeistas olandišku.

Šį pavasarį gavau dar vieną pranešimą apie kitą mano žieduotą juodąją žuvėdrą.

Paukštį (neskraidantį jauniklį) 1989-06-24 žiedavau Kuršių marių pakrantės kolonijoje, esančioje į pietus nuo Atmatos žiočių. 2009-08-22 tas pats paukštis buvo sugautas ir vėl paleistas Olandijoje. Atstumas nuo žiedavimo vietos – 1080 km. Laikotarpis – 20 metų ir 2 mėnesiai (o gal ir dabar dar gyvena). Ilgiausias žinomas žieduotos juodosios žuvėdros amžius – 21 metai (žieduota Danijoje).

Tetervinas (*Tetrao tetrix*). Vainuto apylinkės, Šilutės r., 2010-04-14 © Eugenijus Kavaliauskas

Neiprastos spalvos tikutis (Tringa glareola). Rusnės sala, 2010-05-03 © Eugenijus Kavaliauskas

2010-05-03 Rusnės saloje beveik iš už poros metrų pakilo baltas paukštis – jis išsiskyrė tilvikams būdingu polėkiu. Iškart prisiminiau, kad tokiais atvejais reikia viską fotografuoti – vėliau bus galima identifikuoti, be to, yra tikimybė, kad dokumentiškai gali būti patvirtintas vertingas stebėjimas.

Paukštelis perskrido į kitą kelio pusę ir pasislėpė. Mačiau kur ir žinojau, kad jis vis viena turėtų išlįsti. Spėjau pasiruošti optiką – ir iš sąžalyno pasirodė neiprastos plunksnų spalvos tikutis. Padaręs apie 20 kadryų pasitraukiau.

STRAZDO GIESMININKO LIZDAS NEIPRASTOJE VIETOJE

Rimvydas GAIDYS

2010 m. gegužės pradžioje Kauno r., Gervėnų apylinkėse, prie sodo namelio, kuriame apsilankome tik savaitgaliais, radau strazdo giesmininko lizdą. Jis buvo sukrautas 2 m aukštyje tarp įvairių pagalių ir kuolų, atremtų į namelio sieną. Iš lizdo pasibaidęs pakilo perintis paukštis: nutūpęs ant netoliese augančio ąžuolo šakos savo ciksejimu sukėlė tokį triukšmą, jog pažiūrėti, kas darosi, atlekė keli smilginiai strazdai, kikilis ir net kėkštas. Kas lizde buvo – netikrinau, tačiau kitomis dienomis mačiau, kad paukštis tupi lizde. Jis buvo gan atsargus, baikštus – kiekvieną kartą reaguodavo į žmonių pasirodymą prie namelio.

Tik po kelių dienų, kai aplinkui paukščio nebebuvo matyti, patikrinau lizdą. Jis buvo tuščias. Tikriausiai kokie plėšrūnai išnešė strazdo kiaušinius. Pats lizdas buvo susuktas iš įvairių augalų šaknelių ir maumedžio šakelių, vidus – taisyklingo pusrutulio formos, glaistytas perpuvusia mediena.

Kiek žinau, strazdai giesmininkai savo lizdus suka toliau nuo žmonių, dažniausiai miškuose, o šitas kažkodėl pasirinko neįprastą vietą.

© Rimvydas Gaidys

© Rimvydas Gaidys

Sodinė starta (Emberiza hortulana). Vilniaus r., 2010-05-12 © Simonas Minkevičius

Jūršarkė (Haematopus ostralegus). Nemunas, Jurbarko r., 2010-05-30 © Robertas Patronaitis

